

STATSKONTORET

MARKNADSANALYS FÖR BYGGSEKTORN
INDUSTRIFAKTA AB
NOVEMBER 2008

INNEHÅLL

Metodik och källor	3
1. Import av byggmaterial.....	4
1.1 Import- och exportvärden per varugrupp 2002-2007	5
1.2 Största import- respektive exportländer 2002 och 2007	8
1.3 Byggvaruimportens och –exportens andelar av produktion och tillförsel 2002 och 2007	23
1.4 Faktorer som påverkat utvecklingen av import och export 2002-2007 samt erfarenheter av lågprisimport	26
2. Byggbranschens arbetskraft	33
2.1 Förekomst av utländsk arbetskraft.....	34
2.2 Förekomst av kvinnlig arbetskraft	41
2.3 Orsaker till förändringar	43
3. Marknadskoncentration	47
3.1 De största aktörernas andelar av respektive byggleds omsättning.	48
3.2 De största byggentreprenörernas volymer och andelar inom respektive marknadssegment.....	58
3.3 Kommentarer till övergripande utveckling i samband med marknadskoncentration 2002-2007.	63
3.4 Förekomst av vertikal integration hos byggentreprenörer och byggvarutillverkare	69
3.5 Utländska företags närvaro på den svenska byggmarknaden.	73
Bilagor	75

METODIK OCH KÄLLOR

Uppdraget omfattar en analys och statistisk beskrivning av delar av byggsektorns utveckling 2002-2007 och redovisningen baseras på Statskontorets förfrågningsunderlag från 2008-09-24/Dnr 2008/61-5 och Industrifaktas justerade anbud enligt möte 2008-10-16.

Industrifakta har använt följande metodik för insamling av underlag och statistik:

- Inventering av tillgänglig offentlig statistik och branschstatistik.
- Inventering av publicerad information i fackpress, branschrapporter m m.
- Bearbetning av data från Industrifaktas databaser och genomförda marknadsstudier under den aktuella tidsperioden.
- Kompletterande intervjuer med sakkunniga och nyckelpersoner inom byggsektorn.

Huvudsakliga källor för redovisningen har varit följande:

- SCB
- Årsredovisningar
- Industrifakta AB
 - Byggdatabas
 - Kollektiva studier inom byggsektorn 2002-2007
 - Marknadsdataarkiv med branschstatistik m m
- Byggfakta AB
- Boverket
- Fackförbund
- Arbetsgivareorganisationer
- Enskilda större byggföretag
- Fackpress inom bygg- och fastighetssektorn

Uppdraget har genomförts under perioden oktober-november 2008 med Rolf Persson, VD för Industrifakta AB som projektansvarig. All datainsamling och bearbetning har gjorts av Industrifaktas personal enligt beskrivning i anbud.

Kvalitetssäkring har genomförts enligt beskrivning i anbud.

1. IMPORT AV BYGGMATERIAL

1. IMPORT OCH EXPORT AV BYGGMATERIAL

1.1 Import- och exportvärden per varugrupp 2002-2007

Redovisningen av import och export baseras på data för 29 huvudbranscher med varugrupper som i stor omfattning används inom byggnadsverksamhet. I vissa huvudbranscher ingår flera SNI-koder, vilket kan bero på att SCB samredovisar dessa av sekretesskäl.

Import och export redovisas som totala värden för respektive varugrupp och tar inte hänsyn till bedömd andel som används inom byggsektorn och som redovisas i samband med byggvaruproduktion under avsnitt 1.3. Varugrupper där ca en tredjedel eller mindre kan hänföras till byggnadsverksamhet är elektrisk tråd/kabel, färger, spånskivor, träfiberskivor samt sågade trävaror.

Kommentarer till utvecklingen redovisas under avsnitt 1.4.

Byggsvaruimport inom 29 branscher 2002-2007

SNI-kod Huvudbransch	Bransch	Varuimport från avsändningsland, Mkr						Förändring varuimport 2002- 2007, procent
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	
20.101	Sågverk	1 739	2 029	1 994	2 260	2 510	2 804	61,2
20.302	Industri för byggnads- och inredningsnicklerier	855	886	1 072	1 305	1 551	1 887	120,7
24.300	Färgindustri	2 586	2 607	3 045	3 233	3 351	3 575	38,2
31.300	Industri för elektrisk tråd och kabel	3 053	2 800	3 045	3 566	4 539	5 332	74,6
20.102	Hyvlerier	301	305	333	357	410	658	118,6
20.301	Industri för monteringsfärdiga trähus	60	93	61	90	171	280	366,7
26.611+26.619+ 26.620	Industri för byggnadsbetongvaror samt byggvaror av gips	369	412	554	726	947	1 129	206,0
26.630	Industri för fabriksblandad betong	12	19	24	27	12	11	-8,3
31.501	Belysningsarmaturindustri	2 349	2 393	2 576	2 945	3 265	3 531	50,3
26.110+26.120	Planglasverk samt industri för bearbetat planglas	1 657	1 773	1 888	2 113	2 238	2 810	69,6
14.210+14.220	Sand-, grus-, berg- och lertäkter	1 053	997	912	1 053	1 227	1 288	22,3
28.630	Industri för lås och gångjärn	2 680	2 810	2 942	3 106	3 493	3 981	48,5
24.620	Industri för lim och gelatin	569	582	632	663	727	776	36,4
28.120	Industri för byggnadselement av metall	265	294	300	315	354	408	54,0
26.300+26.400 +26.510+26.520 +26.530	Ind för keramiska golv- och väggplattor, murtegel, takpannor mm samt cement och gips	896	972	1 063	1 221	1 421	1 485	65,7
20.202	Spånskiveindustri	709	822	1 019	1 151	1 320	1 437	102,7
25.230	Bygglastvaruindustri	882	951	897	1 001	1 045	1 195	35,5
26.220+26.230	Industri för keramiska sanitetsartiklar samt keramiska isolatorer o d	342	371	325	424	444	516	50,9
26.640+26.650+ 26.660	Murbruksindustri, industri för fibercementvaror samt annan betong-, cement- och gipsvara	119	127	143	180	205	254	113,4
20.103	Träimpregneringsverk	30	43	36	47	32	49	63,3
26.701	Industri för byggnadsstenvaror	144	117	111	134	186	187	29,9
28.751	Industri för diskbänkar, sanitetsgods av metall för byggändamål	237	268	265	302	323	431	81,9
20.203	Träfiberskiveindustri	416	522	687	684	801	1 015	144,0
28.220	Industri för radiatorer och pannor för centraluppvärmning	299	246	311	322	507	441	47,5
21.240	Tapetindustri	88	87	93	86	109	140	59,1
14.110	Byggnadsstensbrött	44	55	47	56	64	86	95,5
28.300	Industri för ånggeneratorer	116	191	186	317	443	395	240,5
26.140	Glasfiberindustri	796	854	881	899	961	1 130	42,0
26.821	Sten- och mineralullsindustri	291	307	330	362	383	481	65,3
Totalt	Samtliga branscher	22 957	23 933	25 772	28 945	33 039	37 712	64,3

Källa: SCB

Byggvaruexport inom 29 branscher 2002-2007

SNI-kod Huvudbransch	Bransch	Varuexport till bestämmelse land, Mkr						Förändring varuexport 2002- 2007, procent
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	
20.101	Sågverk	13 912	13 890	13 229	14 143	16 407	17 457	25,5
20.302	Industri för byggnads- och inredningsnicklerier	3 843	3 904	3 675	4 120	4 460	4 493	16,9
24.300	Färgindustri	4 387	4 485	4 753	5 286	6 203	6 871	56,6
31.300	Industri för elektrisk tråd och kabel	4 490	4 482	5 008	5 393	8 317	9 050	101,6
20.102	Hyvlerier	7 433	7 185	7 595	7 995	9 265	9 868	32,8
20.301	Industri för monteringsfärdiga trähus	1 238	1 213	1 201	1 253	1 428	1 475	19,1
26.611+26.619+ 26.620	Industri för byggnadsbetongvaror samt byggvaror av gips	664	528	544	744	1 511	1 312	97,6
26.630	Industri för fabriksblandad betong	6	6	7	8	7	8	33,3
31.501	Belysningsarmaturindustri	1 858	1 787	1 983	2 200	2 432	2 592	39,5
26.110+26.120	Planglasverk samt industri för bearbetat planglas	1 232	1 175	1 184	1 341	1 427	1 618	31,3
14.210+14.220	Sand-, grus-, berg- och lertäkter	252	246	255	298	319	338	34,1
28.630	Industri för lås och gångjärn	1 739	1 699	1 802	1 836	2 067	2 239	28,8
24.620	Industri för lim och gelatin	1 386	1 417	1 469	1 536	1 457	1 423	2,7
28.120	Industri för byggnadselement av metall	497	474	465	516	540	660	32,8
26.300+26.400 +26.510+26.520 +26.530	Ind för keramiska golv- och väggplattor, murtegel, takpannor mm samt cement och gips	531	444	371	523	538	469	-11,7
20.202	Spånskiveindustri	1 051	933	250	242	272	295	-71,9
25.230	Byggplastvaruindustri	2 082	2 257	2 786	2 963	3 283	3 569	71,4
26.220+26.230	Industri för keramiska sanitetsartiklar samt keramiska isolatorer o d	700	700	761	765	847	903	29,0
26.640+26.650+ 26.660	Murbruksindustri, industri för fibercementvaror samt annan betong-, cement- och gipsvara	17	15	22	27	20	18	5,9
20.103	Träimpregneringsverk	143	128	122	144	94	127	-11,2
26.701	Industri för byggnadsstenvaror	26	30	39	26	25	22	-15,4
28.751	Industri för diskbänkar, sanitetsgods av metall för byggändamål	283	274	271	281	293	296	4,6
20.203	Träfiberskiveindustri	238	391	1 005	1 107	1 125	1 182	396,6
28.220	Industri för radiatorer och pannor för centraluppvärmning	334	336	375	355	411	395	18,3
21.240	Tapetindustri	45	44	54	57	55	70	55,6
14.110	Byggnadsstensbrott	199	205	207	174	178	196	-1,5
28.300	Industri för ånggeneratorer	255	231	237	310	313	482	89,0
26.140	Glasfiberindustri	572	659	687	820	864	1 017	77,8
26.821	Sten- och mineralullsindustri	207	196	200	241	265	307	48,3
Totalt	Samtliga branscher	49 620	49 334	50 557	54 704	64 423	68 752	38,6

Källa: SCB

1.2 DE STÖRSTA IMPORT- OCH EXPORTLÄNDERNA 2002 OCH 2007

Redovisningen avser totala import- och exportvärden utan hänsyn till hur stor andel av respektive varugrupp, som används inom byggnadsverksamhet.

Kommentarer till utvecklingen redovisas under avsnitt 1.4.

DE TRE STÖRSTA IMPORT- OCH EXPORTLÄNDERNA 2002 OCH 2007 SAMTLIGA VARUGRUPPER AVSER TOTAL ANVÄNDNING

SNI 20.101 trä, sågat

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Lettland	405	23,3
	Norge	219	12,6
	Kanada	188	10,8
Export	Storbritannien och Nordirland	3 307	23,8
	Danmark	1 471	10,6
	Japan	1 089	7,8

Källa:SCB

SNI 20.101 trä, sågat

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Lettland	579	20,6
	Norge	420	15,0
	Finland	291	10,4
Export	Storbritannien och Nordirland	3 707	21,2
	Danmark	1 695	9,7
	Norge	1 348	7,7

Källa:SCB

SNI 20.302 byggnads- och inredningssnickerier

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Norge	362	42,3
	Danmark	123	14,4
	Finland	96	11,2
Export	Norge	923	24,0
	Danmark	434	11,3
	Tyskland	404	10,5

Källa:SCB

SNI 20.302 byggnads- och inredningssnickerier

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Norge	408	21,6
	Danmark	297	15,7
	Finland	210	11,1
Export	Norge	1 465	32,6
	Danmark	609	13,6
	Storbritannien och Nordirland	346	7,7

Källa:SCB

SNI 24.300 färger, lacker, tryckfärger m m

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	743	28,7
	Danmark	347	12,1
	Storbritannien och Nordirland	300	11,6
Export	Norge	657	15,0
	Danmark	613	14,0
	Finland	547	12,5

Källa:SCB

SNI 24.300 färger, lacker, tryckfärger m m

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	891	24,9
	Danmark	604	16,9
	Norge	356	10,0
Export	Norge	1 157	16,8
	Danmark	1 025	14,9
	Finland	708	10,3

Källa:SCB

31.300 elektrisk tråd och kabel

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	355	11,6
	Storbritannien och Nordirland	334	10,9
	Estland	238	7,8
Export	Tyskland	409	9,1
	Finland	389	8,7
	USA	357	8,0

Källa:SCB

31.300 elektrisk tråd och kabel

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	730	13,7
	Finland	623	11,7
	Storbritannien och Nordirland	566	10,6
Export	Finland	942	10,4
	Norge	930	10,3
	Tyskland	883	9,8

Källa:SCB

SNI 20.102 trä, hyvlat

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Norge	72	23,9
	Danmark	42	14,0
	Polen	40	13,3
Export	Storbritannien och Nordirland	1 488	20,0
	USA	1 060	14,3
	Norge	985	13,3

Källa:SCB

SNI 20.102 trä, hyvlat

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Polen	156	23,7
	Norge	83	12,6
	Danmark	58	8,8
Export	Storbritannien och Nordirland	2 913	29,5
	Norge	1 999	20,3
	Danmark	1 405	14,2

Källa:SCB

SNI 20.301 monteringsfärdiga trähus

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Norge	22	36,7
	Estland	20	33,3
	Finland	11	18,3
Export	Danmark	272	22,0
	Norge	264	21,3
	Japan	246	19,9

Källa:SCB

SNI 20.301 monteringsfärdiga trähus

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Finland	87	31,1
	Norge	58	20,7
	Estland	36	12,9
Export	Norge	409	27,7
	Finland	341	23,1
	Danmark	311	21,1

Källa:SCB

SNI 26.611+26.619+26.620 lättbetongvaror, övriga betongvaror för byggändamål och gipsvaror för byggändamål

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Norge	178	48,2
	Danmark	74	20,1
	Polen	44	11,9
Export	Norge	292	44,0
	Singapore	147	22,1
	Danmark	86	13,0

Källa:SCB

SNI 26.611+26.619+26.620 lättbetongvaror, övriga betongvaror för byggändamål och gipsvaror för byggändamål

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Norge	345	30,6
	Polen	226	20,0
	Tyskland	174	15,4
Export	Norge	724	55,2
	USA	133	10,1
	Mexico	110	8,4

Källa:SCB

SNI 26.630 fabriksblandad betong

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Norge	12,3	99,9
	Tyskland	0,007	0,06
	Finland	0,003	0,03
Export	Finland	4,0	69,5
	Danmark	1,5	26,1
	Portugal	0,007	0,12

Källa:SCB

SNI 26.630 fabriksblandad betong

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Norge	10,8	97,1
	Finland	0,227	2,1
	Bolivia	0,007	0,06
Export	Danmark	3,4	44,1
	Finland	3,2	41,8
	Norge	0,7	8,7

Källa:SCB

SNI 31.501 belysningsarmatur

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Kina	456	19,4
	Danmark	304	12,9
	Tyskland	294	12,5
Export	Norge	603	32,5
	Finland	262	14,1
	Danmark	240	12,9

Källa: SCB

SNI 31.501 belysningsarmatur

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Kina	1 400	39,6
	Tyskland	429	12,1
	Norge	242	6,9
Export	Norge	827	31,9
	Danmark	388	15,0
	Finland	346	13,3

Källa: SCB

SNI 26.110+26.120 planglas, format och bearbetat planglas

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	327	19,7
	Storbritannien och Nordirland	187	11,3
	Belgien	167	10,1
Export	Norge	192	15,6
	Finland	167	13,6
	Danmark	145	11,8

Källa: SCB

SNI 26.110+26.120 planglas, format och bearbetat planglas

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	609	21,7
	Storbritannien och Nordirland	514	18,3
	Polen	306	10,9
Export	Norge	239	14,8
	Finland	230	14,2
	Danmark	203	12,5

Källa: SCB

SNI 14.210+14.220 sand, grus, krossad sten och lera

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Storbritannien och Nordirland	377	35,8
	USA	232	22,0
	Norge	97	9,2
Export	Danmark	71	28,2
	Norge	54	21,4
	Tyskland	44	17,5

Källa:SCB

SNI 14.210+14.220 sand, grus, krossad sten och lera

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Storbritannien och Nordirland	303	23,5
	Norge	223	17,3
	USA	185	14,4
Export	Norge	77	22,8
	Danmark	73	21,6
	Lettland	56	16,6

Källa:SCB

SNI 28.630 lås och gångjärn

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	1 106	41,3
	Storbritannien och Nordirland	216	8,1
	Frankrike	155	5,8
Export	Norge	293	16,8
	Danmark	192	11,0
	USA	180	10,4

Källa:SCB

SNI 28.630 lås och gångjärn

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	1 334	33,5
	Kina	471	11,8
	Frankrike	251	6,3
Export	Norge	487	21,8
	Danmark	289	12,9
	Finland	193	8,6

Källa:SCB

SNI 24.620 lim och gelatin

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	136	23,9
	Danmark	84	14,8
	Storbritannien och Nordirland	68	12,0
Export	Tyskland	302	21,8
	Danmark	206	14,9
	Storbritannien och Nordirland	183	13,2

Källa:SCB

SNI 24.620 lim och gelatin

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	266	34,3
	Danmark	143	18,4
	Frankrike	55	7,1
Export	Tyskland	308	21,6
	Norge	205	14,4
	Danmark	176	12,4

Källa:SCB

SNI 28.120 dörrar, fönster, karmar och byggnadselement av metall

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Danmark	61	23,0
	Tyskland	57	21,5
	Finland	37	14,0
Export	Norge	115	23,1
	Tjeckien	69	13,9
	Danmark	55	11,1

Källa:SCB

SNI 28.120 dörrar, fönster, karmar och byggnadselement av metall

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	126	30,9
	Danmark	108	26,5
	Finland	47	11,5
Export	Norge	225	34,1
	Storbritannien och Nordirland	94	14,2
	Finland	57	8,6

Källa:SCB

SNI 26.300+26.400+26.510+26.520+26.530 keramiska golv- och vägglattor, murtegel, takpannor och andra byggvaror, cement, kalk, gips

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Italien	258	28,8
	Tyskland	126	14,1
	Spanien	121	13,5
Export	USA	363	68,4
	Norge	71	13,4
	Danmark	23	4,3

Källa:SCB

SNI 26.300+26.400+26.510+26.520+26.530 keramiska golv- och vägglattor, murtegel, takpannor och andra byggvaror, cement, kalk, gips

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Italien	456	30,7
	Tyskland	177	11,9
	Spanien	153	10,3
Export	USA	178	38,0
	Norge	135	28,8
	Danmark	80	17,1

Källa:SCB

SNI 20.202 spånskivor

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	215	30,3
	Norge	198	27,9
	Polen	60	8,5
Export	Danmark	163	15,5
	Frankrike	152	14,5
	Norge	142	13,5

Källa:SCB

SNI 20.202 spånskivor

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	465	32,4
	Norge	351	24,4
	Finland	98	6,8
Export	Norge	116	39,3
	Danmark	83	28,1
	Nederländerna	48	16,3

Källa:SCB

SNI 25.230 byggplastvaror

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Danmark	178	20,2
	Tyskland	123	13,9
	Storbritannien och Nordirland	111	12,6
Export	Norge	568	27,3
	Finland	154	7,4
	Danmark	135	6,5

Källa:SCB

SNI 25.230 byggplastvaror

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Norge	204	17,1
	Tyskland	172	14,4
	Danmark	155	13,0
Export	Norge	793	22,2
	Finland	302	8,5
	Frankrike	280	7,8

Källa:SCB

SNI 26.220+26.230 keramiska sanitetsartiklar och keramiska isolatorer o d

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	83	24,3
	Belgien	42	12,3
	Finland	34	9,9
Export	Danmark	344	49,1
	Norge	139	19,9
	Finland	59	8,4

Källa:SCB

SNI 26.220+26.230 keramiska sanitetsartiklar och keramiska isolatorer o d

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Finland	90	17,4
	Tyskland	89	17,2
	Ungern	57	11,0
Export	Danmark	437	48,4
	Norge	210	23,3
	Finland	65	7,2

Källa:SCB

SNI 26.640+26.650+26.660 murbruk, fibercementvaror och andra varor av betong, cement och gips

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Danmark	36	30,3
	Finland	31	26,1
	Tyskland	19	16,0
Export	Norge	7	41,8
	Finland	7	38,8
	Danmark	1	4,5

Källa:SCB

SNI 26.640+26.650+26.660 murbruk, fibercementvaror och andra varor av betong, cement och gips

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Danmark	75	29,5
	Finland	74	29,0
	Norge	32	12,6
Export	Norge	12	66,7
	Finland	3	14,4
	Danmark	1	6,0

Källa:SCB

SNI 20.103 virke impregnerat och träimpregneringsarbeten

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Finland	22	73,3
	Schweiz	6	20,0
	Norge	2	5,0
Export	Saudiarabien	30	21,0
	Syrien	27	18,9
	Irland	23	16,1

Källa:SCB

SNI 20.103 virke impregnerat och träimpregneringsarbeten

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Finland	45	91,8
	Norge	2	3,9
	Frankrike	1	1,8
Export	Oman	18	14,2
	Irland	15	11,8
	Yemen	14	11,0

Källa:SCB

SNI 26.701 stenvaror, bearbetade för byggändamål

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Portugal	37	25,7
	Kina	29	20,1
	Italien	24	16,7
Export	Danmark	18	69,2
	Norge	4	15,8
	Tyskland	2	7,3

Källa: SCB

SNI 26.701 stenvaror, bearbetade för byggändamål

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Kina	61	32,6
	Italien	33	17,6
	Portugal	31	16,6
Export	Danmark	8	36,4
	Norge	3	15,5
	Nederländerna	3	13,2

Källa: SCB

SNI 28.751 diskbänkar, sanitetsgods m m av metall för byggändamål

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Danmark	94	39,7
	Tyskland	38	16,0
	Nederländerna	22	9,3
Export	Norge	90	31,8
	Danmark	46	16,3
	Storbritannien och Nordirland	34	12,0

Källa: SCB

SNI 28.751 diskbänkar, sanitetsgods m m av metall för byggändamål

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	109	25,3
	Kina	77	17,9
	Danmark	58	13,5
Export	Norge	99	33,4
	Danmark	62	20,9
	Finland	40	13,5

Källa: SCB

SNI 20.203 träfiberskivor

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	112	26,9
	Polen	61	14,7
	Norge	55	13,2
Export	Danmark	64	26,9
	USA	49	20,6
	Finland	26	10,9

Källa:SCB

SNI 20.203 träfiberskivor

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Tyskland	269	26,5
	Polen	175	17,2
	Norge	127	12,5
Export	Norge	239	20,2
	Spanien	164	13,9
	Frankrike	160	13,5

Källa:SCB

SNI 28.220 radiatorer och pannor för centraluppvärmning

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Finland	79	26,4
	Danmark	67	22,4
	Polen	44	14,7
Export	Tyskland	82	24,6
	Norge	39	11,8
	Polen	39	11,7

Källa:SCB

SNI 28.220 radiatorer och pannor för centraluppvärmning

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Finland	114	25,9
	Danmark	101	22,9
	Italien	57	12,9
Export	Tyskland	86	21,8
	Norge	62	15,7
	Polen	60	15,2

Källa:SCB

SNI 21.240 tapeter

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Danmark	21	23,9
	Tyskland	14	15,9
	Nederländerna	12	13,6
Export	Finland	18	40,0
	Tyskland	10	21,6
	Norge	8	16,8

Källa:SCB

SNI 21.240 tapeter

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Nederländerna	41	29,3
	Tyskland	25	17,9
	Storbritannien och Nordirland	22	15,7
Export	Finland	22	31,4
	Norge	15	21,4
	Kina	7	9,6

Källa:SCB

SNI 14.110 sten för byggnadsändamål

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Kina	20	45,5
	Italien	10	22,7
	Danmark	4	9,1
Export	Polen	58	29,1
	Tyskland	42	21,1
	Danmark	18	9,0

Källa:SCB

SNI 14.110 sten för byggnadsändamål

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Kina	40	46,5
	Italien	26	30,2
	Tyskland	4	4,7
Export	Polen	85	43,4
	Tyskland	30	15,3
	Danmark	19	9,7

Källa:SCB

SNI 28.300 ånggeneratorer utom varmvattenpannor för centraluppvärmning

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	USA	31	26,7
	Finland	26	22,4
	Tyskland	9	7,8
Export	USA	61	23,9
	Frankrike	48	18,8
	Kina	31	12,2

Källa:SCB

SNI 28.300 ånggeneratorer utom varmvattenpannor för centraluppvärmning

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Finland	162	41,0
	Tyskland	53	13,4
	USA	46	11,6
Export	Norge	145	30,1
	USA	118	24,5
	Kina	42	8,7

Källa:SCB

26.140 Glasfiberindustri

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Danmark	209	26,3
	Tyskland	169	21,2
	Belgien	114	14,3
Export	Danmark	75	13,1
	Storbritannien och Nordirland	70	12,3
	Frankrike	70	12,3

Källa:SCB

26.140 Glasfiberindustri

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Danmark	277	24,5
	Tyskland	266	23,5
	Norge	158	14,0
Export	Danmark	180	17,7
	Storbritannien och Nordirland	112	11,0
	Norge	105	10,3

Källa:SCB

26.821 Sten- och mineralullsindustri

2002	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Danmark	93	32,0
	Norge	75	25,8
	Tyskland	44	15,1
Export	Norge	69	33,3
	Danmark	35	16,9
	Tyskland	34	16,4

Källa:SCB

26.821 Sten- och mineralullsindustri

2007	Länder	Värde Mkr	Andel av total, procent
Import	Norge	165	34,3
	Danmark	144	29,9
	Tyskland	48	10,0
Export	Norge	165	53,7
	Danmark	53	17,3
	Finland	29	9,5

Källa:SCB

1.3 BYGGVARUIMPORTENS OCH –EXPORTENS ANDELAR AV PRODUKTION OCH TILLFÖRSEL 2002 OCH 2007

Redovisade värden för produktion och tillförsel tar inte hänsyn till andel av respektive varugrupp, som används inom byggnadsverksamhet. Bedömning av denna redovisas separat baserat på intervjuer med de största tillverkarna inom respektive varugrupp. I flera fall finns det svårigheter att göra exakta avgränsningar, t ex för belysningsarmatur som förekommer både fast monterad i byggnader och som lös inredningsprodukt.

Tillförsel har beräknats som total produktion plus import minus export. Importvärden har betraktats som fabrikspriser.

Varugrupper med export eller import som överstiger 100 procent av produktion eller tillförsel förklaras av vidareexport av importerade varor.

Ett flertal varugrupper har både stor import- och exportandel av produktion/tillförsel.

Produktionsvärde saknas för branschen ”sten- och mineralullsindustri”, som finns redovisad under import och export.

För ett flertal varugrupper har det skett kraftiga förändringar av import- respektive exportandelar mellan 2002 och 2007. Detta kan även gälla varugrupper med liten andel som t ex byggnadsbetong-/gipsvaror, där importandelen i det närmaste har fördubblats under perioden.

Se ytterligare kommentarer under avsnitt 1.4.

Byggvaruproduktion, import och export inom 28 branscher 2007

SNI-kod Huvudbransch	Bransch	Produktion, Mkr	Andel import av totalt produktionsvärde, procent	Andel export av totalt produktionsvärde, procent	Tillförsel ¹⁾ , Mkr	Andel import av tillförsel, procent	Andel export av tillförsel, procent	Bedömd andel av tillförsel till byggande, procent
20.101	Sågverk	41 893	6,7	41,7	27 240	10,3	64,1	ca 65
20.302	Industri för byggnads- och inredningsnickerier	18 322	10,3	24,5	15 716	12,0	28,6	ca 90-100
24.300	Färgindustri	11 193	31,9	61,4	7 897	45,3	87,0	ca 60
31.300	Industri för elektrisk tråd och kabel	12 824	31,0	49,6	9 106	38,1	99,4	ca 35
20.102	Hyvlerier	12 723	5,2	77,6	3 513	18,7	280,9	ca 70
20.301	Industri för monteringsfärdiga trähus	14 534	1,9	10,1	13 339	2,1	11,1	ca 90-100
26.611+26.619+ 26.620	Industri för byggnadsbetongvaror samt byggvaror av gips	8 048	14,0	16,3	7 865	14,4	16,7	ca 90-100
26.630	Industri för fabriksblandad betong	4 948	0,2	0,2	4 951	0,2	0,2	ca 90-100
31.501	Belysningsarmaturindustri	3 387	104,3	76,5	4 326	81,6	59,9	ca 90
26.110+26.120	Planglasverk samt industri för bearbetat planglas	3 359	83,7	48,2	4 551	61,7	35,6	ca 90-100
14.210+14.220	Sand-, grus-, berg- och lertäkter	4 602	40,3	9,9	5 552	30,9	6,1	ca 90-100
28.630	Industri för lås och gångjärn	4 158	95,7	53,8	5 900	67,5	37,9	ca 90-100
24.620	Industri för lim och gelatin	2 627	29,5	54,2	1 980	39,2	71,9	ca 90
28.120	Industri för byggnadselement av metall	5 461	7,5	12,1	5 209	7,8	12,7	ca 90-100
26.300+26.400 +26.510+26.520 +26.530	Ind för keramiska golv- och väggplattor, murtegel, takpannor mm samt cement och gips	3 513	44,1	20,2	4 529	35,6	10,4	ca 90-100
20.202	Spånskiveindustri	1 819	79,0	16,2	2 961	48,5	10,0	ca 60
25.230	Byggplastvarindustri	4 763	25,1	74,9	2 389	50,0	149,4	ca 90-100
26.220+26.230	Industri för keramiska sanitetsartiklar samt keramiska isolatorer o d	1 885	22,9	43,2	1 498	28,7	60,3	ca 90-100
26.640+26.650+ 26.660	Murbruksindustri, industri för fibercementvaror samt annan betong-, cement- och gipsvara	2 641	9,6	0,7	2 877	8,8	0,6	ca 90-100
20.103	Träimpregneringsverk	776	6,3	16,4	698	7,0	18,2	ca 90-100
26.701	Industri för byggnadsstenvaror	929	20,1	2,4	1 094	17,1	2,0	ca 90-100
28.751	Industri för diskbänkar, sanitetsgods av metall för byggändamål	1 006	42,8	29,4	1 141	37,8	25,9	ca 90-100
20.203	Träfiberskiveindustri	535	189,7	220,9	368	275,8	321,2	ca 60
28.220	Industri för radiatorer och pannor för centraluppvärmning	981	45,0	40,3	1 027	42,9	38,5	ca 90-100
21.240	Tapetindustri	547	25,6	12,8	617	22,7	11,3	ca 90-100
14.110	Byggnadsstensbrott	334	25,7	58,7	224	38,4	87,5	ca 90-100
28.300	Industri för ånggeneratorer	354	111,6	136,2	267	147,9	180,5	ca 90-100
26.140+26.821	Glasfiberindustri + Sten- och mineralullsindustri ²⁾	2 289	70,4	57,8	2 576	62,5	51,4	ca 90-100
Totalt	Samtliga branscher	170 451	22,1	40,3	139 411	27,1	49,3	-

Källa: SCB

1) Tillförsel har beräknats som produktionsvärdet+import-export

2) Produktionsvärde inkluderar cellplastisolering

Byggvaruproduktion, import och export inom 28 branscher 2002

SNI-kod Huvudbransch	Bransch	Produktion, Mkr	Andel import av totalt produktionsvärde, procent	Andel export av totalt produktionsvärde, procent	Tillförsel ¹⁾ , Mkr	Andel import av tillförsel, procent	Andel export av tillförsel, procent	Bedömd andel av tillförsel till byggande, procent
20.101	Sågverk	28 727	6,1	48,4	16 554	10,5	84,0	ca 65
20.302	Industri för byggnads- och inredningsnickerier	14 461	5,9	26,6	11 473	7,5	33,5	ca 90-100
24.300	Färgindustri	7 885	32,8	55,6	6 084	42,5	72,1	ca 60
31.300	Industri för elektrisk tråd och kabel ²⁾	8 507	31,0	49,6	7 070	38,1	63,5	ca 35
20.102	Hyvlerier	8 185	3,7	90,8	1 053	28,6	705,9	ca 70
20.301	Industri för monteringsfärdiga trähus	7 407	0,8	16,7	6 229	1,0	19,9	ca 90-100
26.611+26.619+ 26.620	Industri för byggnadsbetongvaror samt byggvaror av gips	5 257	7,0	12,6	4 962	7,4	13,4	ca 90-100
26.630	Industri för fabriksblandad betong	5 764	0,2	0,1	5 770	0,2	0,1	ca 90-100
31.501	Belysningsarmaturindustri	3 480	67,5	53,4	3 971	59,2	46,8	ca 90
26.110+26.120	Planglasverk samt industri för bearbetat planglas	2 870	57,7	42,9	3 295	50,3	37,4	ca 90-100
14.210+14.220	Sand-, grus-, berg- och lertakter ²⁾	2 944	40,3	9,9	3 745	30,9	6,7	ca 90-100
28.630	Industri för lås och gångjärn	2 659	100,8	65,4	3 600	74,4	48,3	ca 90-100
24.620	Industri för lim och gelatin	1 710	33,3	81,1	893	63,7	155,2	ca 90
28.120	Industri för byggnadselement av metall	3 813	6,9	13,0	3 581	7,4	13,9	ca 90-100
26.300+26.400 +26.510+26.520 +26.530	Ind för keramiska golv- och väggplattor, murtegel, takpannor mm samt cement och gips	1 945	44,1	20,2	2 310	35,6	23,0	ca 90-100
20.202	Spånskiveindustri	1 744	40,7	60,3	1 402	50,6	75,0	ca 60
25.230	Byggplastvaruindustri	2 349	37,5	88,6	1 149	76,8	181,2	ca 90-100
26.220+26.230	Industri för keramiska sanitetsartiklar samt keramiska isolatorer o d ³⁾	1 600	22,9	43,2	1 242	28,7	56,4	ca 90-100
26.640+26.650+ 26.660	Murbruksindustri, industri för fibercementvaror samt annan betong-, cement- och gipsvara	1 739	6,8	1,0	1 841	6,5	0,9	ca 90-100
20.103	Träimpregneringsverk	1 095	2,7	13,1	982	3,1	14,6	ca 90-100
26.701	Industri för byggnadsstenvaror	830	17,3	3,1	948	15,2	2,7	ca 90-100
28.751	Industri för diskbänkar, sanitetsgods av metall för byggändamål	594	39,9	47,6	548	43,2	51,6	ca 90-100
20.203	Träfiberskiveindustri	521	79,8	45,7	699	59,5	34,0	ca 60
28.220	Industri för radiatorer och pannor för centraluppvärmning	632	47,3	52,8	597	50,1	55,9	ca 90-100
21.240	Tapetindustri	329	26,7	13,7	372	23,7	12,1	ca 90-100
14.110	Byggnadsstensbrott	249	17,7	79,9	94	46,8	211,7	ca 90-100
28.300	Industri för ånggeneratorer	240	48,3	106,3	101	114,9	252,5	ca 90-100
26.140+26.821	Glasfiberindustri + Sten- och mineralullindustri ⁴⁾	1 591	68,3	49,0	1 899	57,2	41,0	ca 90-100
Totalt	Samtliga branscher	119 127	19,3	41,7	92 464	24,8	53,7	-

Källa: SCB

1) Tillförsel har beräknats som produktionsvärdet+import-export

2) Produktionsvärde är 2000 års värde (uppgifter sekretessbelagda från 2001 eller sammanslagna i annan grupp)

3) Produktionsvärde är 2001 års värde (uppgifter sekretessbelagda från 2002 eller sammanslagna i annan grupp)

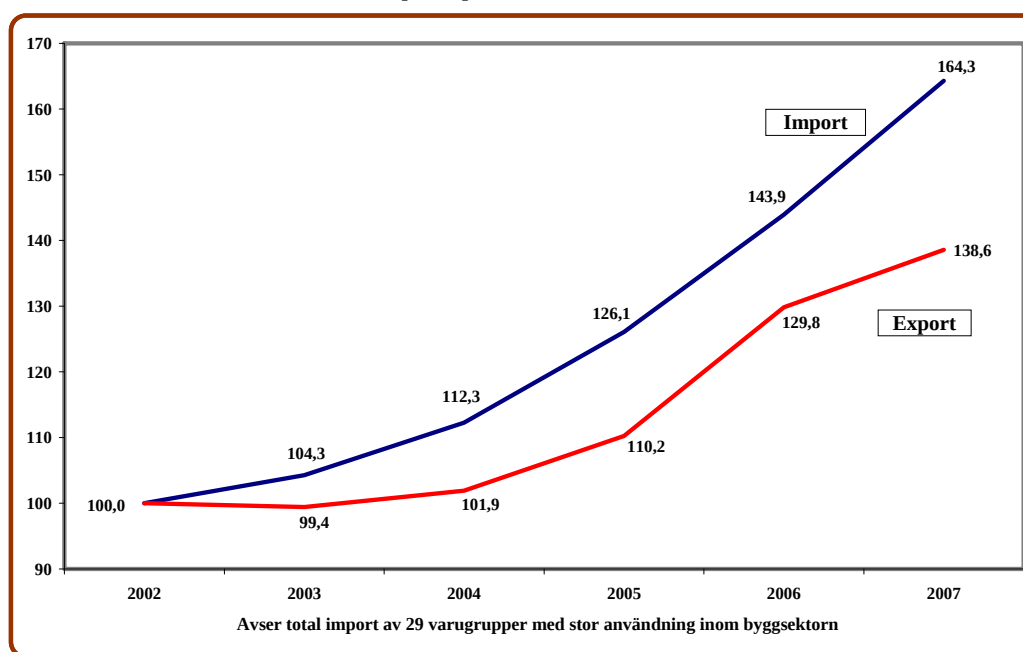
4) Produktionsvärde inkluderar cellplastisolering

1.4 FAKTORER SOM PÅVERKAT UTVECKLINGEN AV IMPORT OCH EXPORT 2002-2007 SAMT ERFARENHETER AV LÅGPRISIMPORT

1.4.1 Byggvaruimport

Totalt ökade importen av de identifierade byggvarugrupperna med ca 65 procent under perioden och exporten med knappt 40 procent i löpande priser. Som jämförelse ökade den totala användningen av byggvaror under perioden med omkring 60 procent i löpande priser.

FÖRÄNDRING AV IMPORT OCH EXPORT AV BYGGVAROR 2002-2007
Löpande priser, index 2002=100

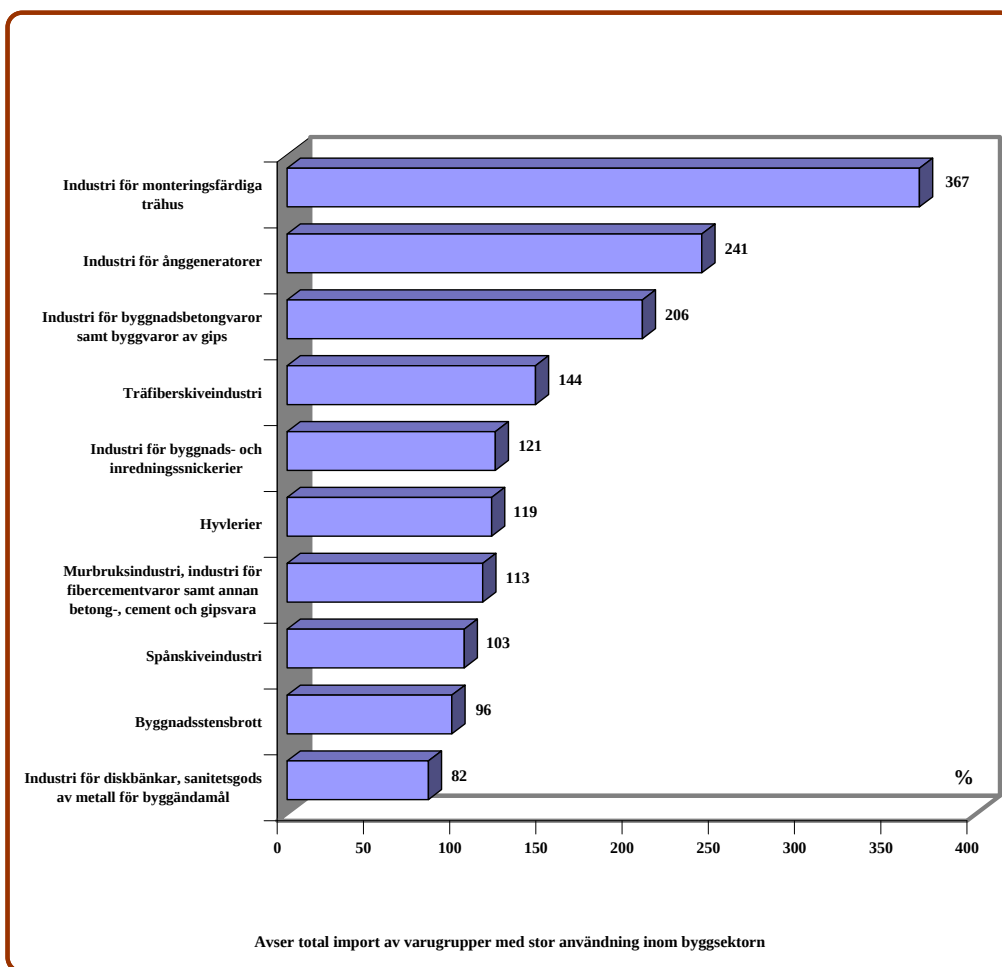

Källa: SCB

Den kraftigaste importökningen noterades för monteringsfärdiga trähus (367 procent), ånggeneratorer (240 procent), byggnadsbetong-/gipsprodukter (206 procent) samt träfiberskivor (144 procent). I flera av fallen handlade det om en ökning från relativt låg nivå omkring 100 Mkr eller mindre.

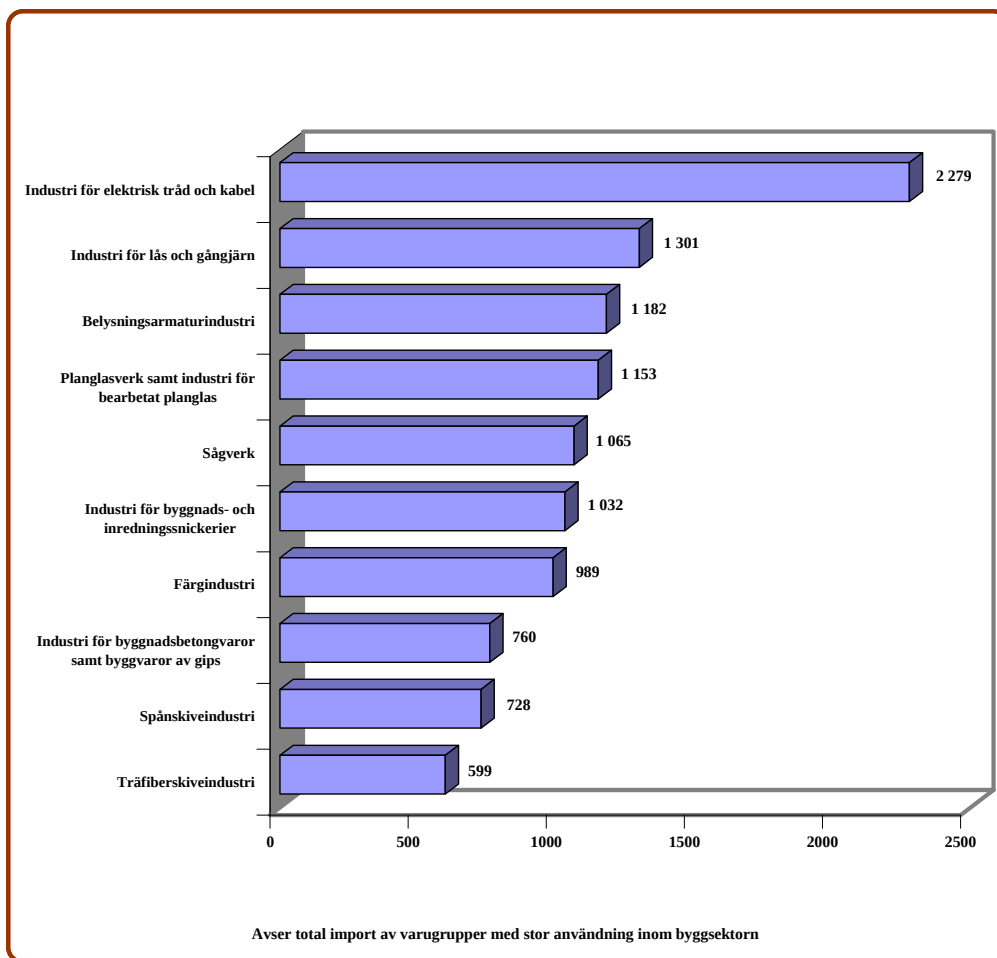
De varugrupper som ökade mest värdemässigt var elektrisk tråd/kabel, belysningsarmaturer, byggnads-/inredningssnickerier, planglas, lås/gångjärn samt färg. Ingen importvarugrupp av betydelse minskade under perioden.

VARUGRUPPER MED STÖRST IMPORTÖKNING 2002-2007, PROCENTUELLT

Källa: SCB

VARUGRUPPER MED STÖRST IMPORTÖKNING 2002-2007 I VÄRDE, MKR

Källa: SCB

Troliga förklaringar bakom den ökade importen av byggvaror under perioden 2002-2007 är bl a följande:

- En kraftig ökning av den svenska byggproduktionen inom flera sektorer, bl a bostäder, som skedde snabbare än delar den inhemska byggvaruindustrin kunde öka sin produktionskapacitet. Helhetsbilden med import- och exportutveckling är delvis motstridig inom vissa produktområden, men detta kan bero på att gällande branschdefinitioner i vissa fall omfattar flera varugrupper, t ex byggnadsvaror av betong respektive gips.
- Intensiv debatt om stigande byggnadskostnader som initierade flera statliga utredningar och andra åtgärder, som stimulerade intresset hos byggherrar, entreprenörer och distributörer att hitta former för kostnadseffektivisering.
- Ökad acceptans för importerade byggvaror hos beställare/byggherrar. Enligt en studie från Industriefakta AB 2005 ("Utländsk lågpriskonkurrens inom entreprenader och byggmaterial") kunde nästan 40 procent av ett hundratal stora privata och offentliga byggherrar tänka sig att i egen regi direktimportera byggvaror. Bland privata byggherrar var andelen över 50 procent och bland offentliga ca 25 procent.
- EU:s expansion 2004 med bl a ett antal lågprisländer från östra Europa skapade nya möjligheter för svenska byggvaruanvändare att i närområdet hitta billiga alternativ till svenska produkter. Inköpen från Polen har t ex ökat för vissa varugrupper under perioden 2002-2007, men totalt verkar det inte vara fråga om någon dramatisk ökning av byggvaruexporten från östra Europa
- Flera länder i Asien med Kina i spetsen har under den aktuella perioden både höjt sin kvalitetsnivå och ökat sina exportansträngningar för bl a byggvaror. Den svenska importen från Kina har ökat relativt kraftigt för vissa varugrupper som belysningsarmatur och lås/gångjärn, men totalt sett verkar inte heller importökningen från Asien ha varit särskilt markant.
- En allmän intensifiering av det internationella utbytet inom näringslivet under perioden bör vara en annan faktor, som har stimulerat en växande byggvaruimport.
- En annan bidragande faktor har, när det gäller lågprisimport, varit skärpt konkurrens inom byggvaruhandeln genom etablering av utländska byggvaruhuskedjor som Bauhaus och K-rauta. Detta har pressat lönsamheten hos många företag inom traditionell byggvaruhandel och därmed ökat intresset hos dessa för egen direktimport av vissa produktgrupper.
- De utländska byggvarudistributörerna har samtidigt troligen bidragit till att minska tveksamheten till utländska byggprodukter hos både hushåll och professionella inköpare. Många svenska hantverksföretag har t ex minskat sina inköp från sina traditionella leverantörer till förmån för de nya utländska byggvaruhusen.

Erfarenheterna av utländsk lågprisimport av byggvaror hos de svenska användarna verkar vara ganska skiftande. Några exempel från olika marknadsrapporter och publicerade artiklar i byggfackpress kan sammanfattas i följande punkter:

- Prisskillnaderna mellan svensktillverkade byggvaror och direktimport från lågprisländer som Kina uppges för vissa varugrupper kunna uppgå till upp emot 50 procent och i enstaka fall ännu mer. Köparens kostnader för ökad administration, transporter, kvalitetskontroll, juridisk hjälp m m kan dock sammantaget innebära att vinsten reduceras kraftigt och inte alltid motiverar ökade risker i samband med garantier, transportskador, leveranstider m m.
- Kontinuerliga behov och relativt stora inköpsvolymen vid varje tillfälle är ofta förutsättningar som krävs för att motivera direktimport, särskilt från avlägsna länder med stora språk- och kulturskillnader.
- Svårigheter att komplettera en importerad produkt vid senare tillfälle på grund av utbytes- eller renoveringsbehov har visat sig vara ett relativt stort problem för vissa varugrupper.
- Kvalitets- och andra risker för beställaren i samband med direktimport har visat sig variera kraftigt beroende på produkternas komplexitet, tekniska nivå och ursprungsland. Hög teknisk nivå behöver dock inte vara ett hinder för import, vilket exemplifieras av produkter inom installationsteknik och styr- och reglerutrustning, där man sedan länge har en stor importandel med goda erfarenheter.
- Vissa av de stora byggföretagen har under perioden 2002-2007 ökat sina internationella materialinköp kraftigt. NCC har t ex byggt upp en internationell inköpsorganisation med egen personal i flera länder. Problem och kostnader i samband med kvalitetskontroll har dock lett till att minst ett företag har infört begränsningar av importen när det gäller vissa varugrupper och länder.
- Ett relativt stort antal byggvarudistributörer i både detaljist- och grossistleden har under perioden satsat på egen direktimport i varierande omfattning. I vissa fall har man byggt upp alternativa sortiment med egna varumärken. Bland erfarenheterna i distributionsledet finns både problem med reklamationer och oförutsedda kostnader samt konflikter mellan grossist- och tillverkarleden. Det senare har i flera fall lett till att tillverkare har förändrat sin distribution genom bl a en ökad andel direktförsäljning till slutanvändare.
- En övergripande förklaring till att många köpare har haft problem och större kostnader än väntat i samband med direktimport är med stor säkerhet att de inte har haft tillräcklig kompetens inom logistik, juridik, språk och andra nödvändiga områden. Dessutom har troligen en allmänt optimistisk mediasrapportering skapat en viss flockmentalitet genom att framhäva företag med positiva erfarenheter, som sänkt sina kostnader kraftigt.

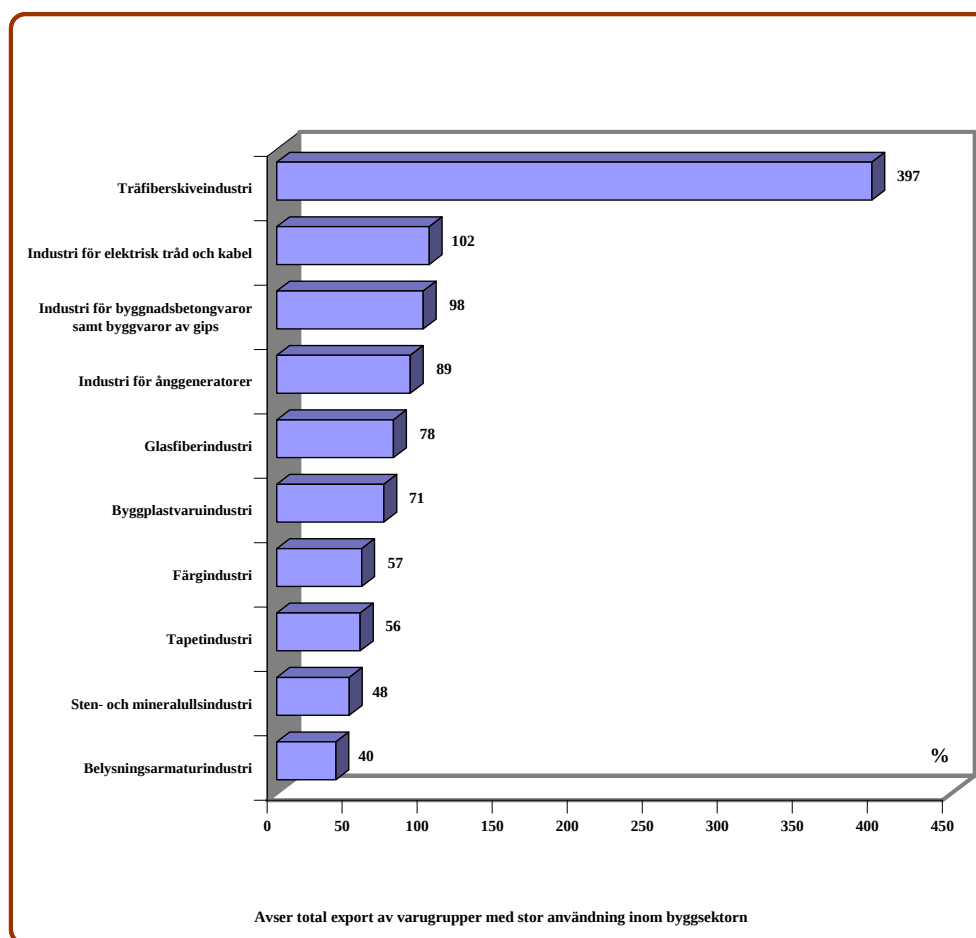
1.4.2 Byggvaruexport

Totalt ökade exporten av de identifierade varugrupperna med knappt 40 procent under perioden 2002-2007 jämfört med ca 65 procent för importen i löpande priser.

Den kraftigaste exportökningen hade träfiberskivor (nästan 400 procent) elektrisk tråd/kabel (102 procent) samt byggnadsbetong-/gipsprodukter (98 procent). Samtliga dessa grupper ökade från en redan tidigare relativt hög nivå.

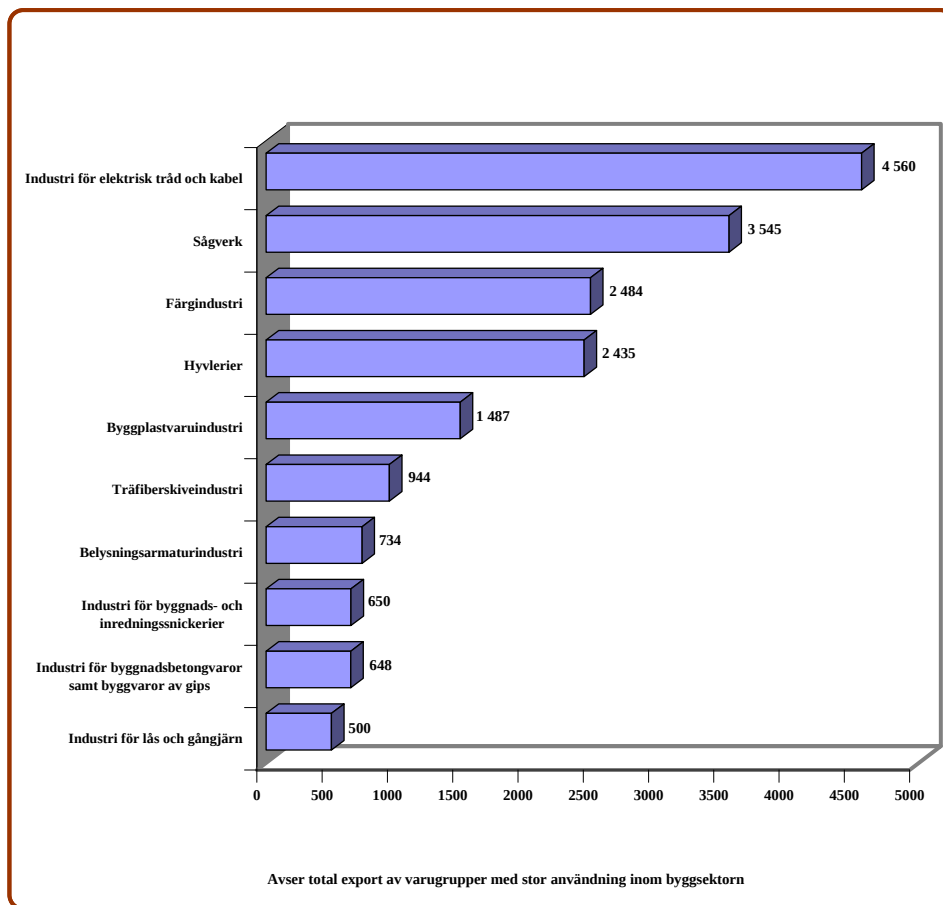
De varugrupper som uppvisade störst ökning värdemässigt var, förutom trävaror med sina speciella förutsättningar, elektrisk tråd/kabel, färg, hyvlat trä samt byggplast. Fyra varugrupper uppvisade nämnvärd minskning, främst spånskivor som minskade med mer än 70 procent under perioden.

VARUGRUPPER MED STÖRST EXPORTÖKNING 2002-2007, PROCENTUELLT

Källa: SCB

VARUGRUPPER MED STÖRST EXPORTÖKNING 2002-2007 I VÄRDE, MKR

Källa: SCB

Att den svenska exporten av byggvaror har ökat under perioden 2002-2007 trots stark ökning av efterfrågan på den inhemska marknaden har troligen flera förklaringar:

- Traditionella svenska exportmarknader som övriga Norden och Storbritannien har haft starkt tillväxt på sina byggmarknader.
- Svenska tillverkare av byggvaror har troligen inte varit villiga att avstå från exportförsäljning när den inhemska efterfrågan har ökat av rädsla för att förlora marknadsandelar på sina viktigaste marknader.
- Prisnivån i bl a de övriga nordiska länderna har troligen varit attraktiv för svenska leverantörer relaterat till villkoren på den inhemska marknaden.
- Att flertalet större svenska byggvarutillverkare har utländska ägare och ofta ingår i stora internationella koncerner innebär att prioritering av geografiska marknader inte alltid sker utifrån ett svenskt perspektiv.

2. BYGGBRANSCHENS ARBETSKRAFT

2.1 Förekomst av utländsk arbetskraft

Utländsk arbetskraft har i denna analys definierats som ”kollektivanställda utan svensk mantalsskrivning”, vilket i praktiken primärt innebär följande anställnings- eller arbetsförhållanden:

- Anställda hos utländska entreprenad- eller hantverksföretag med tillfällig verksamhet i Sverige. Normalt är det fråga om underentreprenad eller egen entreprenad inom ramen för ett bestämt husbyggnads- eller anläggningsprojekt.
- Utländsk arbetskraft anställd hos svenskt företag, men som inte är permanent bosatt i Sverige. Arbetsgivaren kan även vara ett bemanningsföretag. I gruppen ingår inlånad personal från utländskt dotter- eller systerbolag till svenskt byggföretag. Begreppet ”gästarbetare” används nedan i samband med uppgifter från fackförbundet Byggnads, men detta är inte särskilt vanligt i svensk terminologi och kan avse flera typer av anställningsförhållanden.
- Utländskt enmansföretag med sin permanenta adress utanför Sverige.

Någon exakt redovisning av utländsk arbetskraft inom byggnadsverksamhet på den svenska marknaden finns inte. Tillgängliga data från olika inventeringar och undersökningar ger dock sammantaget en relativt god indikation på omfattningen:

- Fackförbundet Byggnads redovisade i december 2007 en uppskattning av antalet gästarbetare på svenska byggarbetsplatser från sina olika avdelningar ute i landet. Denna fördelades på 30 orter/regioner och angav att det vid denna tidpunkt fanns 8.000-10.400 utländska gästarbetare. En aktuell bedömning från förbundet är att antalet hade tiodubblats från 2002, vilket skulle innebära att det då fanns i storleksordningen 1.000 gästarbetare i landet. Det är dock troligt att man har underskattat antalet 2002 och att detta kan ha uppgått till i storleksordningen 1.500-2.000 personer.
- Baserat på totalt antal kollektivanställda inom byggnadsverksamhet skulle Byggnads bedömningar ovan innebära att utländska gästarbetare genomsnittligt utgjorde ca 0,8 procent på svenska byggarbetsplatser 2002 och ca 7 procent 2007 baserat på totalt ca 118.000 respektive ca 128.000 kollektivanställda.

Gästarbetare på svenska byggarbetsplatser 2007

Ort/område	Antal	Antal yrkesverksamma medlemmar 071231
Malmö	500-700	3 901
Lund	200-300	2 664
Helsingborg	300-400	3 403
Kristianstad	200-300	1 581
Sydost	100-150	2 589
Kalmar	230	1 796
Jönköping	140-160	2 448
Halmstad	400-600	2 313
Borås	300	2 218
Göteborg	500-2 000	7 666
Väst	100	5 294
Linköping	100	2 601
Öst	100	2 533
Mälardalen	200	4 661
Stockholm	3 000-4 000	12 970
Uppsala	100	3 626
Örebro	50-100	2 911
Värmland	200	2 985
Dalarna	50	3 282
Gästrikland	20-30	1 990
Hälsingland	50	1 882
Sundsvall-Ådalen	15	2 182
Jämtland/Härjedalen	35-40	1 401
Örnsköldsvik	5	904
Luleå	0	1 420
Kalix	0	698
Kiruna	125	490
Totalt	8 000-10 400 ¹⁾	82 409

Källa: Byggnads, dec. 2007, verksamhetsberättelse 2007

exklusive avdelningarna Umeå och Piteå/Skellefteå

¹⁾ Motsvarar ca 7 procent av totalt antal kollektivanställda 2007

- Byggnads uppskattningar från 2007 visar betydande skillnader mellan olika orter och regioner när det gäller andelen utländska gästarbetare. I Norrlandslänen pekar bedömningarna på totalt mindre än 500 gästarbetare i december 2007, medan det i Stockholmsregionen skulle ha funnits 3.000-4.000, i Göteborgsregionen 500-2.000 och i Malmöregionen 700-1.000. Bedömningarna visar samtidigt att det har funnits betydande svårigheter att göra uppskattningar med större precision.

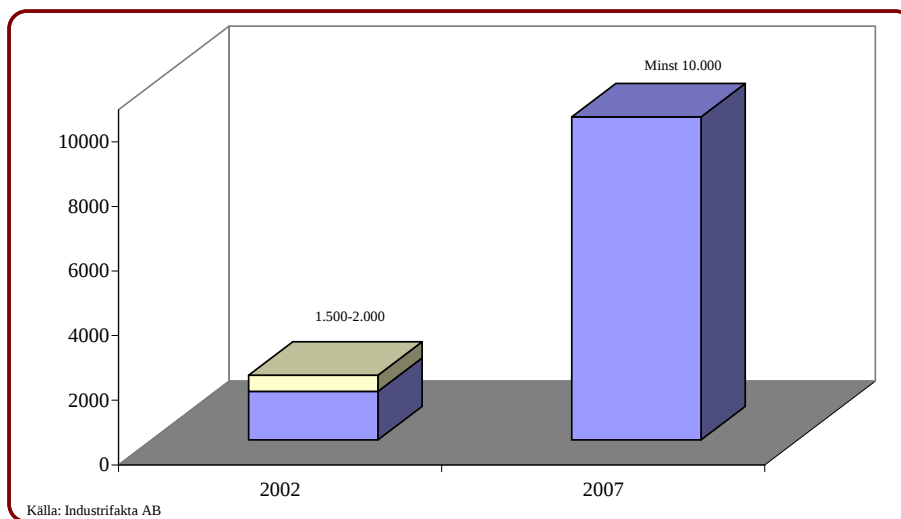
- En studie av "Utländsk lågpriskonkurrens inom entreprenader och byggmaterial" från Industrifakta AB 2005 redovisar baserat på inventering av publicerade data att 6.000-7.000 byggnadsarbetare och hantverkare från länderna i östra Europa bör ha varit verksamma i Sverige under 2005. Med hänsyn till att det tillkommer ett mindre antal personer från de nordiska länderna och övriga Europa tyder detta på att Byggnads uppskattning ovan är rimlig. Samtidigt bedömdes det 2005 finnas 400-500 små utländska hantverksföretag i Sverige med privata hushåll som en viktig målgrupp, som bör ha ökat till minst 800 företag 2007. Flertalet av dessa ingår troligen inte i Byggnads inventering ovan och det är därför rimligt att det totalt bör ha funnits minst ca 10.000 utländska byggnadsarbetare och hantverkare verksamma inom svenskt byggande under det fjärde kvartalet 2007. År 2002 bedömer Industrifakta att motsvarande antal var 1.500-2.000 personer. Detta skulle innebära att den genomsnittliga andelen utländsk byggarbetskraft av totalt kollektivanställda var ca 1,5 procent 2002 och ca 8 procent 2007. Andelarna blir mindre om man tar hänsyn till att det 2007 fanns omkring 42.000 egenföretagare inom byggnadsindustrin.

- Inom de tekniska installationsbranscherna är andelen utländska kollektivanställda mindre än inom andra byggnadsrelaterade yrkesgrupper. Ingen av de fyra branscherna inom installationsteknik verkar ha haft utländsk arbetskraft, som svarade för mer än 1 procent av de kollektivanställda vare sig 2002 eller 2007, även om man i någon bransch tror att det har skett en liten ökning under perioden. En hantverksbransch där man uppger att det har skett en märkbar ökning av utländsk arbetskraft under den aktuella perioden är måleribranschen. Det saknas dock statistiska data, som bekräftar utvecklingen.

- Områden där man i samband med Industrifaktas studie av lågpriskonkurrens inom byggsektorn 2005 förutsåg en ökning av antalet små hantverksföretag från östra Europa var bl a följande:
 - Målningsarbeten
 - Golvläggning
 - Snickeri
 - Plattsättning
 - Murning/putsning
 - Värme- och sanitetsinstallationer
 - Enklare markarbeten
 - Rivning
 - Byggstädning
 - Man förutsåg även ett ökat utnyttjande av utländska underentreprenörer inom elinstallationer, målning, värme-/sanitetsinstallationer, mur-/puts-/betongarbeten och ställningsmontage.

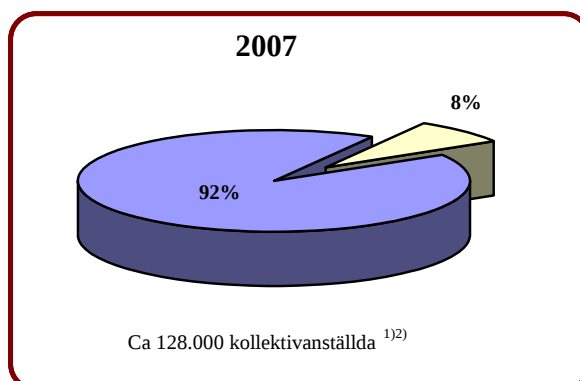
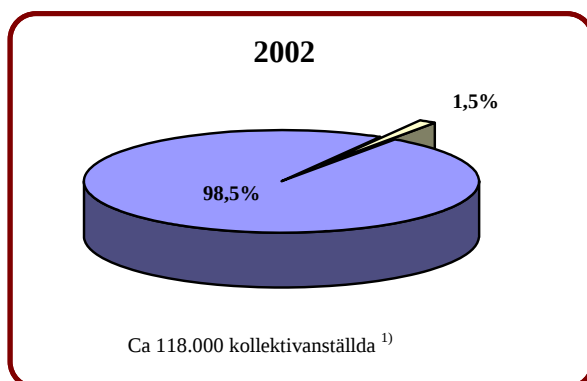
BEDÖMD OMFATTNING AV UTLÄNDSK BYGGARBETSKRAFT PÅ SVENSK BYGGMARKNAD 2002 OCH 2007

Antal sysselsatta inklusive enmansföretag

UTLÄNDSK BYGGARBETSKRAFT I SVERIGE 2002 OCH 2007

Andel, procent av kollektivanställda

Källa: Industrifakta AB

¹⁾ SNI 712, 713, 724, 832, 833

²⁾ Uppskattat antal

- Under perioden 2004-2005 fanns det drygt 200 utländska byggnadsföretag registrerade som entreprenörer på svenska husbyggnadsprojekt enligt Byggfakta AB:s objektdatabas. Många av dessa bör ingå i bedömningarna ovan, men det är svårt att fastställa exakt hur många anställda dessa företag representerar. Samma företag kan ha varit verksamma vid flera byggobjekt under perioden och det finns även en mindre grupp specialiserade utländska företag, som i varierande omfattning är verksamma inom anläggningsbyggande.

(Se även tabell nedan under avsnitt 2.2 med anställda 16-64 år efter näringsgren inom byggnadsverksamhet.)

Några exempel på omfattningen av utländsk arbetskraft hos enskilda företag 2007 redovisas nedan:

- Skanska hade under året drygt 7.000 yrkesarbetare vid svenska projekt och av dessa hade mellan 50 och 150 rekryterats från utlandet via företagets underentreprenörer.
- NCC hade 300-500 inhyrda anställda från utlandet eller från företagets polska bolag.
- Peab hade mindre än 1 procent utländska kollektivanställda 2007 och ännu färre 2002.
- JM hade i princip ingen utländsk arbetskraft vare sig 2002 eller 2007.
- Bemanningsföretaget Adecco hade 2007 drygt 200 anställda och av dessa kom ca 95 procent från Polen och hyrdes ut till främst de fem största svenska byggföretagen.

Andelen utländsk arbetskraft inom den tillverkande industrin finns inte redovisad i någon statistik. Fackförbundet IF Metall med ca 408.000 medlemmar 2007 gör bedömningen att andelen 2007 understiger 1 procent av totalt antal kollektivanställda, trots att det bör ha skett en ökning sedan 2002.

Förekomst av utländska tjänstemän med utländsk examen

Andelen tjänstemän med utländsk bakgrund och utländsk examen inom byggnadsverksamhet verkar variera kraftigt mellan enskilda företag och verksamhetsområden. Troligen är detta en vanligare förekomst inom vissa av konsultbranscherna än inom den produktionsrelaterade verksamheten. Vissa av de stora konsultföretagen utnyttjar även högt utbildad arbetskraft i bl a Sydostasien på distans för kontinuerliga uppdrag inom byggnadsteknik m m.

Även hos de stora byggentreprenörerna förekommer det tjänstemän med utländsk bakgrund och examen. Hos ett av de större företagen utgjorde dessa 2008 7-8 procent av tjänstemannakåren, vilket troligen är en ovanligt stor andel. Hos ett annat större byggföretag var motsvarande andel mindre än 1 procent och om alla typer av aktörer inkluderas är det inte troligt att andelen 2007 översteg 2-3 procent.

Hos uthyrningsföretagen har man haft svårigheter att få svenska företag inom byggsektorn att acceptera tjänstemän med utländsk bakgrund och examen, men detta verkar vara på väg att förändras. Bl a börjar det bli vanligare att polska tjänstemän hyrs ut till svenska företag.

Ett skäl till att det har funnits och finns en tveksamhet till att acceptera tjänstemän med utländsk bakgrund och examen inom svensk byggnadsverksamhet är att tillämpningen av regelverk m m ställer mycket stora krav på språkkunskaper. Även relativt små missförstånd i samband med projektering av ett byggprojekt kan få förödande konsekvenser längre fram i arbetsprocessen. Ett exempel kan vara anvisningar i samband med fuktspärrar och köldbryggor, där felaktigheter kan leda till omfattande skador i den färdiga byggnaden.

Skillnader mellan Sverige och övriga Europa

I flera europeiska länder som Tyskland har användningen av utländsk arbetskraft i form av ”gästarbetare” m m sedan länge varit betydligt mer omfattande än i Sverige. Bakom skillnaderna finns troligen flera förklaringar:

- Geografisk närhet och kulturell samhörighet som mellan Tyskland och delar av Polen underlättar i hög grad arbetskraftens rörlighet. I Sverige märks detta mellan Finland och Stockholmsregionen/delar av Norrland, Danmark och västra Skåne samt Norge och västra Mellansverige. Norge har t ex periodvis kunnat rekrytera byggarbetskraft från Göteborgsregionen och Värmland genom stora kulturella likheter och en högre lönenivå.
- Krav på goda språkkunskaper har troligen hämmat användningen av utländsk arbetskraft på den svenska byggmarknaden. Svenska är ett svårt språk för de flesta utanför Skandinavien och inom byggnadsverksamhet är arbetsuppgifterna normalt inte särskilt rutinbetonade, samtidigt som det kan uppstå säkerhets- och kvalitetsrisker, om de anställda inte har goda språkkunskaper.
- Troligen har det traditionellt funnits en större tveksamhet till utländsk arbetskraft hos de anställda inom byggsektorn än i många andra industribranscher. Detta kan delvis bero på att man under 1960-talets starka tillväxtår hade en omfattande rekrytering av arbetskraft från Jugoslavien, Grekland, Finland m fl länder till delar av den svenska tillverkningsindustrin, som inte berörde byggnadsverksamhet i samma utsträckning.
- Arbetsmarknadslagstiftning, fackliga avtal och inte minst fackförbundens inflytande och inställning till utländsk arbetskraft är med stor säkerhet faktorer, som har bromsat inflödet av utländsk arbetskraft till den svenska byggmarknaden. Under de senaste åren har den fackliga kritiken mot lönenivåer m m för utländska byggnadsarbetare periodvis varit intensiv och det välkända fallet i Vaxholm för något år sedan illustrerar denna problematik. Fackförbundet Byggnads har dock under den aktuella perioden börjat rekrytera utländska medlemmar och antalet hade 2008 ökat till 250-300.
- En annan inte oväsentlig faktor för utvecklingen när det gäller användning av utländsk arbetskraft är förutsättningarna på byggmarknaden i närområdet, som för Sveriges del ofta har definierats som övriga nordiska länder. Med högt kapacitetsutnyttjande och i flera fall högre lönenivåer i de nordiska grannländerna har det under den senaste femårsperioden inte funnits särskilt starka motiv för byggarbetskraft att söka sig till Sverige. För de baltiska länderna och vissa andra länder i Östeuropa hade Sverige däremot attraktiva ekonomiska förutsättningar, när dessa 2004 blev medlemmar i EU. Sedan dess har dock både lönenivåerna och byggaktiviteten ökat påtagligt i flertalet av dessa länder med resultat att man fått allt större möjligheter att konkurrera om arbetskraften. Polen har t ex arbetat mycket aktivt för att locka tillbaka företag och byggnadsarbetare från bl a Irland, Storbritannien och de nordiska länderna för att kunna hålla igång sin egen växande byggsektor.

- Ytterligare en faktor som har hämmat användningen av utländsk arbetskraft i Sverige under den aktuella perioden har varit den akuta bristen på bostäder i de flesta större och många medelstora kommuner. Utan något överskott på hyresbostäder har det varit svårt och dyrt att lösa bostadsfrågan för många av de byggnadsarbetare, som kommit hit från andra länder. För arbetskraft från lågkostnadsländerna i östra Europa har det även många gånger visat sig att höga levnadsomkostnader i Sverige har begränsat de ekonomiska fördelarna av en högre lönenivå.

2.2 Förekomst av kvinnlig arbetskraft

Kvinnor förekommer i mycket begränsad omfattning bland de kollektivanställda hos företagen inom den svenska byggsektorn. Enligt SCB:s yrkesregister utgjorde kvinnor 0,5 procent av de ca 118.000 anställda inom byggrelaterade yrken 2002 och 0,6 procent av de ca 127.000 anställda 2006 (2007 års data ännu inte tillgängliga). Enligt bedömningar från fackförbund och arbetsgivareorganisationer är det ovanligt att andelen kvinnliga kollektivanställda överstiger 1 procent och förändringen mellan 2006 och 2007 uppges vara försumbar.

Enligt AMS statistik över arbetslösa/kassatillhörighet var andelen kvinnor totalt bland byggrelaterade yrken 0,9 procent 2002 och 1,2 procent 2007. Detta kan jämföras med 51 procent båda åren för fackligt anslutna kvinnor totalt.

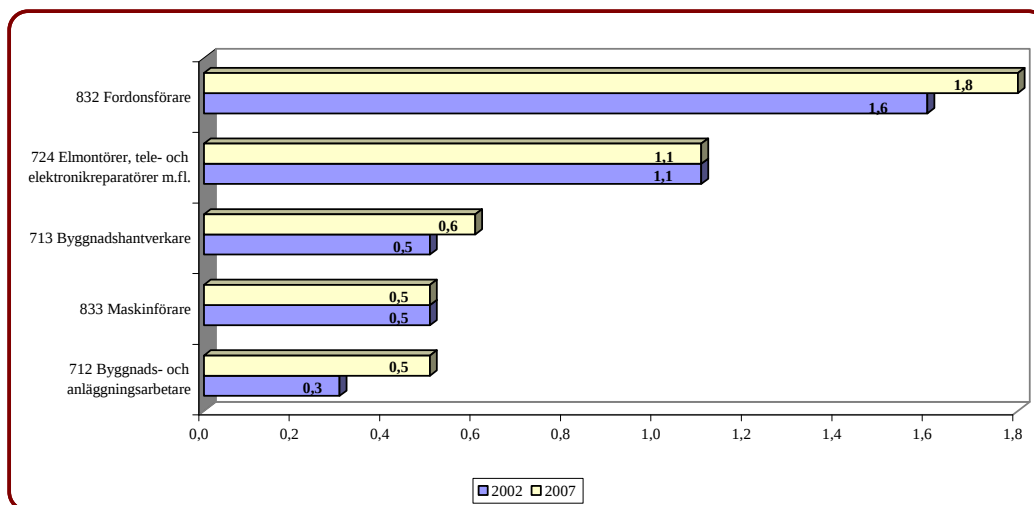
Även om samtliga fem redovisade yrkesgrupper nedan har en liten andel kvinnor, finns det skillnader mellan grupperna. Störst andel kvinnor finns bland fordonsförare med 1,6 respektive 1,8 procent 2002/2006. På andra plats återfinns elektriker med 1,1 procent båda åren och sist finns byggnads- och anläggningsarbetare med 0,3 respektive 0,5 procent 2002/2006.

Anställda 16-64 år efter yrke och näringsgren SNI 2002

			2002		2006	
			Antal	Andel procent	Antal	Andel procent
712 Byggnads- och anläggningsarbetare	F byggindustri	män	57 913	99,7	63 303	99,5
		kvinnor	210	0,3	306	0,5
713 Byggnadshantverkare	F byggindustri	män	40 960	99,5	43 163	99,4
		kvinnor	206	0,5	257	0,6
724 Elmontörer, tele- och elektronikreparatörer m.fl.	F byggindustri	män	7 512	98,9	6 553	98,9
		kvinnor	86	1,1	71	1,1
832 Fordonsförare	F byggindustri	män	2 397	98,4	4 051	98,2
		kvinnor	40	1,6	73	1,8
833 Maskinförare	F byggindustri	män	8 430	99,5	9 208	99,5
		kvinnor	39	0,5	46	0,5
Totalt	F byggindustri	män	117 212	99,5	126 278	99,4
		kvinnor	581	0,5	753	0,6
		totalt	117 793	100	127 031	100

Källa: SCB:s yrkesregister

ANDEL KVINNOR INOM BYGGRELERADE YRKEN 2002 OCH 2007, PROCENT

Källa: SCB

Nedan redovisas könsfördelningen inom den tillverkande industrin baserat på IF Metalls medlemmar:

Könsfördelning, medlemmar IF Metall

	2002		2007	
	Antal	Andel procent	Antal	Andel procent
Män	306 295	78,6	310 777	76,2
Kvinnor	83 173	21,4	97 162	23,8
Totalt	389 468	100	407 939	100

Källa: IF Metall

Som framgår ovan utgjorde kvinnor drygt 21 procent av IF Metalls medlemmar 2002 och fram till 2007 ökade andelen till nästan 24 procent, vilket innebär att det var kvinnor som svarade för merparten av den totala medlemsökningen med knappt 5 procent.

2007 fanns det i VVS-branschen 143 kvinnliga montörer jämfört med ca 11.000 manliga enligt branschens yrkesnämnd, vilket innebär ca 1,3 procent. På gymnasieskolans VVS-program årskurs 3 har antalet kvinnliga elever varierat mellan 2 och 7 under perioden 2002-2007 och vid Rörentreprenörernas friskola i Stockholm fanns det 2008 4 kvinnor av totalt 116 elever.

2.3 Orsaker till förändringar

Utländsk arbetskraft

Andelen utländsk kollektivanställd eller motsvarande arbetskraft bedöms ha ökat från ca 1,5 procent 2002 till omkring 8 procent 2007. Bakom den kraftiga ökningen finns det ett antal mer eller mindre tydliga påverkande faktorer:

- Tillkomsten av ett antal nya EU-länder med låga kostnadsnivåer i östra Europa som fick tillgång till den svenska arbetsmarknaden när EU utökades 2004 har varit en grundläggande förutsättning för den ökade förekomsten av utländsk arbetskraft inom byggsektorn under de senaste åren. Att Sverige inte hade några formella hinder på arbetsmarknaden för de nya EU-medlemmarna och att flera av dessa fanns på nära håll inom Östersjöregionen hade troligen avgörande betydelse för utvecklingen, liksom att den svenska ekonomin och byggsektorn befann sig i en stark tillväxtfas. Betydelsen av den geografiska närheten bekräftas av att Skåne och ostkusten upp till Stockholm fick ett större inflöde av utländsk byggarbetskraft än övriga landet.
- Det har skett en relativt kraftig ökning av investerings- och underhållsvolymer inom de flesta delar av byggsektorn. Under perioden 2002-2007 ökade husbyggnadsinvesteringarna i fast pris med ca 40 procent, anläggningsbyggandet med ca 10 procent och underhåll/reparationer med ca 15 procent. Detta innebär att byggsektorn som helhet under flera år hade i det närmaste fullt kapacitetsutnyttjande och att det inom både enskilda sektorer och regioner uppstod påtaglig kapacitetsbrist under kortare och i flera fall längre perioder. Detta bekräftas av en minskande arbetslöshet, som i augusti 2007 var 3,3 procent för bygg inklusive målare på riksnivå och 2,9 procent i Stockholmsregionen. Vid samma tidpunkt var arbetslösheten för elektriker på riksnivå 1,3 procent. Fram till augusti 2008 minskade arbetslösheten för båda kategorierna ytterligare och nådde som lägst 0,7 procent för elektriker i Stockholmsregionen. Detta kan ses mot bakgrund av att det tidigare ansetts vara svårt att nå en lägre nivå än ca 3 procent för arbetslösheten inom byggnadsrelaterade yrkesgrupper. En särskilt trång sektor under senare delen av perioden var bostadsbyggandet, där nästan hälften av landets kommuner 2007 hade en bristsituation. Samtidigt har det under hela perioden 2002-2007 funnits en stark prisutveckling på både småhus och bostadsrätter, som förstärkt incitamenten för ökade bostadsinvesteringar. Även det statliga investeringsstödet som fanns under en del av perioden bidrog påtagligt till att öka bostadsbyggandet och skapade även en ryckighet i kapacitetsbehoven i samband med att stödet upphörde 2006.
- Kombinationen av ökande ny- och ombyggnadsinvesteringar samt växande behov av byggnadsunderhåll och reparationer i både bostäder och lokaler ledde även till växande brist på kapacitet inom flertalet hantverks- och installationsbranscher. Inom de senare hade t ex 80-90 procent av företagen svårigheter att rekrytera yrkesutbildad personal 2007 enligt branschorganisationernas löpande mätningar och situationen bland måleriföretag och byggnadshantverkare var liknande. En effekt av detta var att det blev allt svårare för grupper som villaägare och bostadsrättsinnehavare att hitta hantverkshjälp. Särskilt tydligt var problemet i storstadsregionerna.

- Den tilltagande bristen på kapacitet hos bygg- och hantverksföretagen under perioden har troligen förstärkts av att en ökning av åldersavgångarna har börjat bli märkbar, samtidigt som tillskottet av nyutbildade har varit begränsat. Denna problematik väntas under den kommande femårsperioden bli ännu tydligare och särskilt gäller detta för vissa tjänstemannagrupper som projektledare samt företagsledning, där andelen fyrtilotalister är stor. Inom flera teknik- och hantverksbranscher kommer 30-50 procent av de mindre och medelstora företagen att beröras av generationsskifte inom företagsledning och ägare under perioden 2008-2012.
- Inom framför allt bostadssektorn har det under den aktuella perioden pågått en intensiv debatt om byggnads- och produktionskostnader. Dessa hade omkring 2005 ökat till en nivå, där det blev allt svårare att producera nya hyresbostäder med boendekostnader som hushållen kunde klara eller acceptera. Rapporter från Byggekostnadsdelegationen, regeringens bygghedskommision och inrättandet av Byggekostnadsforum hos Boverket förstärkte fokuseringen på byggnadskostnader och samtidigt pressades anbudspriserna upp ytterligare av ökad efterfrågan på i stort sett alla typer av bostäder. Detta ledde till ett intensivt arbete inom den producerande delen av byggsektorn för att hitta former för ett mer kostnadseffektivt byggande. Ett resultat var en snabbt tilltagande industrialisering av byggprocessen, ett annat nya partneringsbaserade samarbetsformer mellan leverantörer och beställare. Andra effekter var ökad användning av utländsk arbetskraft och växande import av byggmaterial från olika lågprisländer. De senare ingick i nya inköpsstrategier och arbetssätt, som utvecklades hos de stora byggföretagen och som resulterat i att flera av dessa idag har en omfattande internationell inköpsverksamhet.
- Ytterligare en faktor som med stor sannolikhet har bidragit till att utländsk arbetskraft blivit vanligare inom den svenska byggbranschen är den allmänna internationalisering, som skett inom svenskt näringsliv under det senaste decenniet. Flera av de stora svenska byggföretagen har omfattande internationell verksamhet, som underlättar förmedling av utländsk arbetskraft eller underentreprenörer till svenska byggprojekt. Internationaliseringen har troligen även bidragit till att både entreprenörer och byggherrar i högre grad än tidigare accepterar både utländsk arbetskraft och importerade byggprodukter.
- Faktorer som anses ha bromsat inflödet av utländsk byggarbetskraft är motstånd från fackförbund samt från svenska byggnadsarbetare i samband med gemensamhetsavtal, där kommunikationsproblem kan minska löneutfallet.

Kvinnlig arbetskraft

Förekomsten av kvinnlig arbetskraft inom byggnadsrelaterade yrken har enligt SCB:s statistik endast ökat med en tiondels procentenhet från 0,5 till 0,6 procent under perioden 2002-2007, trots att byggbranschen har en ambition att se ut som samhället i stort. Detta ligger i linje med bedömningar från fackförbund och arbetsgivareorganisationer och några förklaringar till utvecklingen är troligen följande:

- Hela den svenska byggsektorn har länge varit präglad av traditionella och konservativa värderingar när det gäller bl a yrkesroller. Dessa värderingar har troligen formats under en period när byggnadsarbete var mer fysiskt krävande än idag och när det var ovanligt att kvinnor valde tekniska yrkesutbildningar t ex som ingenjör.
- Den traditionellt manliga dominansen inom byggnadsverksamhet har lett till att det utvecklats en ”grabbig” kultur ute på arbetsplatserna, som inneburit att dessa varit mindre attraktiva för kvinnlig arbetskraft, även om det ofta inte funnits fysiska begränsningar för att klara arbetsuppgifterna.
- En annan viktig faktor är med stor säkerhet att företag och organisationer inom byggsektorn inte har försökt att intressera kvinnor för byggnadsrelaterade yrken förrän under senare år, när man insett att det kommer att bli svårt att klara den framtida kompetensförsörjningen med traditionell arbetskraft. Detta gäller även inom delar av byggsektorn personer med utländsk bakgrund.
- Det verkar finnas en allmän uppfattning om att det är svårt för kvinnor att komma in i byggbranschens olika arbetsmiljöer och att kvinnlig arbetskraft kan bromsa arbetstempot. Det senare gäller bl a i samband med gemensamhetsackord, där de anställda ofta vill ha maximal effektivitet.
- Ytterligare förklaringar till den mycket blygsamma andelen kvinnlig arbetskraft inom byggnadsrelaterade yrken finns troligen att hitta i samband med utbildning och skolsystem. Valet av yrkesinriktning på gymnasienivå görs tidigt och flickor i den aktuella åldersgruppen är troligen måttligt attraherade av yrken, som upplevs både som tunga, smutsiga och typiskt manliga med små möjligheter till en spännande yrkeskarriär. Den information som flickor får från lärare, yrkesvägledare, föräldrar och inte minst byggbranschen själv i samband med val av utbildningslinjer har troligen hittills inte bidragit till att förändra attityderna till bygg- och hantverksyrken. Flera branscher inom byggrelaterade yrken har dock under senare år arbetat mer med information till ungdomar via skolor, mässor m m.

- Att det ändå har skett en liten ökning av andelen kvinnlig arbetskraft inom delar av byggsektorn under den aktuella perioden bör förklaras av att bl a flera stora företag som Skanska har påbörjat ett målmedvetet arbete för att öka andelen kvinnor på alla nivåer i sina organisationer. Det gäller även vissa branschorganisationer, som satsar allt mer på att intressera kvinnor för t ex KY-utbildningar. Detta har uppmärksammats inom byggbranschen, men troligen ännu inte fått någon större effekt bland relevanta åldersgrupper. Det är dessutom fråga om en lång tidsperiod från valet av gymnasieutbildning till färdig byggnadsarbetare, installatör eller hantverkare. Ett hinder i utbildningsskedet har under de senaste åren varit svårigheter att få fram praktik- och lärlingsplatser i tillräckligt stor omfattning och detta kan även ha haft viss betydelse för ungdomars yrkesval.

3. MARKNADSKONCENTRATION

3.1 De största aktörernas andelar av respektive byggleds omsättning

Redovisningen omfattar följande byggled:

- Byggtreprenörer, rikstäckande
- Byggtreprenörer, regionala/lokala
- Byggvarutillverkare
- Byggvarudistributörer, grossist/detaljist
- Underentreprenörer, byggnadshantverk
- Underentreprenörer, tekniska installationer

(Se specifikation av branschkode i bilaga.)

Aktörskategorier/byggled omsättning 2002 och 2007

Aktörsled	Total omsättning, kkr		Omsättning 5 största företagen, kkr		Omsättning 10 största företagen, kkr	
	2002	2007	2002	2007	2002	2007
Byggtreprenörer, rikstäckande	75 108 095	106 144 121	63 080 511	80 898 518	70 464 835	96 747 723
Byggtreprenörer, regional/lokal	70 967 264	120 494 440	4 967 047	6 158 251	7 271 402	9 645 707
Byggtreprenörer, totalt (rikstäckande/regional/lokal)	146 075 359	226 638 561	63 080 511	80 898 518	71 638 034	97 261 805
Byggvarutillverkare	117 218 053	203 933 265	12 197 287	20 883 147	18 994 875	33 156 017
Byggvarudistributör, grossist/detaljist	100 901 268	171 379 421	13 006 902	28 831 099	20 349 634	41 784 987
Underentreprenör, byggnadshantverk	35 214 806	52 199 654	2 291 590	2 617 017	3 407 782	3 855 354
Underentreprenör, installatör	67 392 164	93 928 878	10 208 255	20 557 871	15 718 802	25 061 622

Källa:MMP (årsredovisningar hos aktiebolag)

Aktörskategorier/byggled andel av total omsättning 2002 och 2007

Aktörsled	Andel av total omsättning 5 största företagen, procent		Andel av total omsättning 10 största företagen, procent	
	2002	2007	2002	2007
Byggtreprenörer, rikstäckande	84,0	76,2	93,8	91,1
Byggtreprenörer, regional/lokal	7,0	5,1	10,2	8,0
Byggtreprenörer, totalt (rikstäckande/regional/lokal)	43,2	35,7	49,0	42,9
Byggvarutillverkare	10,4	10,2	16,2	16,3
Byggvarudistributör, grossist/detaljist	12,9	16,8	20,2	24,4
Underentreprenör, byggnadshantverk	6,5	5,0	9,7	7,4
Underentreprenör, installatör	15,1	21,9	23,3	26,7

Källa:MMP (årsredovisningar hos aktiebolag)

Byggentreprenörer representerar den största aktörskategorin med en samlad omsättning av ca 227 miljarder kronor 2007 med en ökning på ca 55 procent från 2002. De ca 25 företagen som kan betraktas som rikstäckande representerade 2007 ca 47 procent av kategorins omsättning jämfört med ca 51 procent 2002. De tio största företagen representerade 49 procent av hela kategorins omsättning 2002 och 2007 hade andelen minskat till ca 43 procent. Det kan vara tveksamt att definiera de rikstäckande företagen som en egen kategori, eftersom dessa normalt arbetar med lokala organisationer på varje ort eller region, där man är verksam. Vissa skillnader kan finnas mellan anläggningsbyggande och husbyggande.

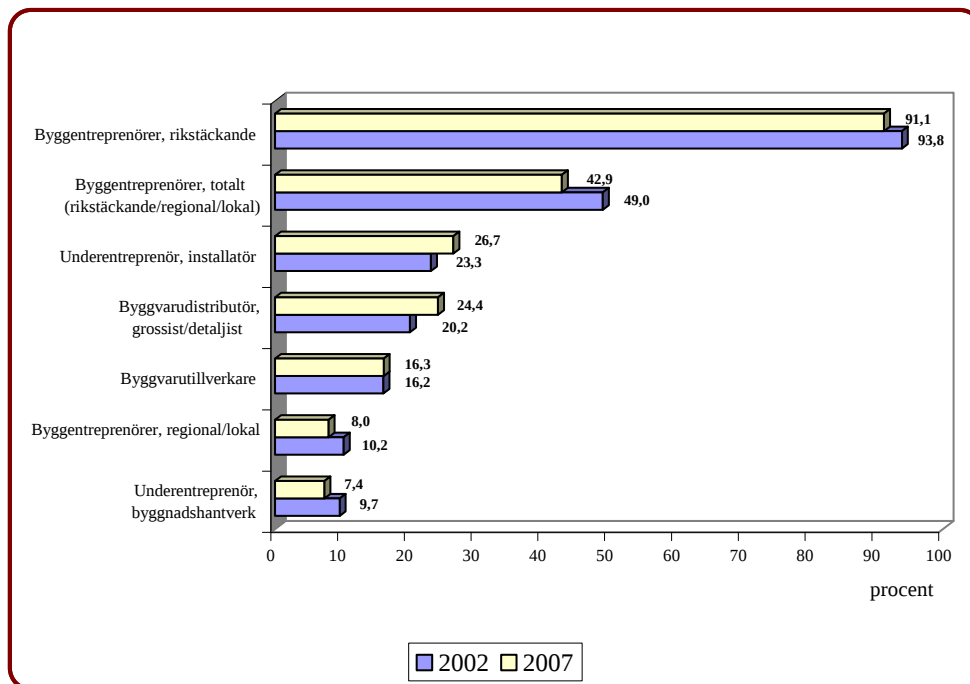
Byggvarutillverkarna är den näst största aktörskategorin med en samlad omsättning av ca 204 miljarder kronor 2007 med en ökning på ca 74 procent från 2002. De tio största företagen representerade 2007 ca 16 procent av kategorins omsättning, vilket var ungefär samma andel som 2002. Det bör noteras att exportförsäljningen ingår i byggmaterialindustrins omsättning, vilket inte gäller flertalet av de stora byggentreprenörerna, som har separata bolag för utlandsverksamheten.

Byggvarudistributörerna hade en samlad omsättning av ca 192 miljarder kronor 2007 med en ökning på ca 50 procent från 2002. Värdena avser både grossist- och detaljistledet och omsättningsökningen är lägre än för byggvarutillverkarna. Distributörernas omsättning kan dock huvudsakligen hänföras till den inhemska marknaden. De tio största företagen svarade 2007 för drygt 24 procent av distributionsvolymen, samma andel som 2002. Bland dessa fanns både grossister, detaljister och företag med blandad verksamhet. 2007 ingick tre trävaruföretag bland de tio största och dessa kan ha en betydande andel exportförsäljning inom samma bolag som svensk grossistverksamhet.

Underentreprenörerna inom byggnadshantverk hade 2007 en samlad omsättning av ca 52 miljarder kronor med en ökning på knappt 50 procent från 2002, d v s något mindre än byggentreprenörernas ca 55 procent. De tio största företagen hade 2007 en andel på drygt 7 procent av den totala omsättningen jämfört med nästan 10 procent 2002.

Underentreprenörerna inom installationer hade 2007 en samlad omsättning av ca 94 miljarder kronor med en ökning på ca 40 procent från 2002. Ökningen är mindre än för underentreprenörerna inom byggnadshantverk, men detta förklaras troligen av att vissa installationsbranscher som elteknik och värme/sanitet har en betydande andel av sin verksamhet inom tillverkningsindustrin. De tio största företagen svarade 2007 för nästan 27 procent av branschomsättningen jämfört med drygt 23 procent 2002.

**DE 10 STÖRSTA FÖRETAGENS ANDEL AV SIN KATEGORI 2002 OCH 2007
PROCENT AV TOTAL OMSÄTTNING**

Källa: MMP (årsredovisningar hos aktiebolag)

Som framgår av diagrammet hade de tio största företagen bland båda kategorierna byggtreprenörer och bland underentreprenörer/byggnadshantverk minskat sina andelar från 2002 till 2007. Byggvarutillverkarna hade ungefär samma andel båda åren, medan byggvarudistributörer och underentreprenörer/installatör båda uppvisade en ökning. Inom samtliga kategorier handlade det om relativt måttliga förändringar av de största företagens andelar.

Det är viktigt att notera att andelarna ovan avser aktiebolag och att det totalt inom sektorn "byggnadsindustri" finns drygt 40.000 företag utan anställda, varav flertalet inte är aktiebolag. Antalet redovisade aktiebolag ovan uppgick 2007 totalt till ca 38.600 och 2006 fanns det totalt ca 68.000 företag inom sektorn "byggnadsindustri" enligt SCB:s centrala företags- och arbetsställeregister. Detta innebär att de stora företagen inom framför allt kategorierna byggtreprenörer och underentreprenörer, där merparten av enmansföretagen finns, i praktiken har mindre andelar än vad som redovisas ovan. Under avsnitt 3.2 nedan redovisas de största byggtreprenörernas beräknade andelar av respektive marknadssegment, som omfattar alla företag på marknaden oavsett storlek, bolagsform och nationalitet.

Det förekommer även exempel på aktörer med stora andelar inom speciella delmarknader, men med liten andel av omsättningen inom kategorin som helhet. Detta gäller t ex för Banverket Produktion, som har en stark dominans inom segmentet järnvägsbyggande genom sitt innehav av specialmaskiner m m.

Antal företag per aktörskategori 2002 och 2007

Aktörskategori	Antal företag	
	2002	2007
Byggtreprenörer, rikstäckande	24	26
Byggtreprenörer, regional/lokal	8 755	11 343
Byggtreprenörer, totalt (rikstäckande/regional/lokal)	8 779	11 369
Byggvarutillverkare	3 421	4 620
Byggvarudistributör, grossist/detaljist	5 924	5 752
Underentreprenör, byggnadshantverk	7 037	8 546
Underentreprenör, installatör	7 212	8 644

Källa: MMP (årsredovisningar hos aktiebolag)

Byggtreprenörer, rikstäckande 2007

Företagsnamn	Org.nr	Postort	Nettoomsättning, kkr	Andel av total omsättning, rikstäckande, procent	Andel av total omsättning byggtreprenörer (rikstäckande/regional/lokal), procent
NCC AB	556034-5174	Solna	22 738 000	21,4	10,0
Skanska Sverige AB	556033-9086	Solna	21 324 622	20,1	9,4
Peab Sverige AB	556099-9202	Förlöv	20 215 896	19,0	8,9
Jm AB	556045-2103	Stockholm	9 397 000	8,9	4,1
Vägverket Produktion	202100-0639	Borlänge	7 223 000	6,8	3,2
Banverket Produktion	202100-4003	Borlänge	4 316 000	4,1	1,9
NCC Roads AB	556302-3307	Solna	3 959 781	3,7	1,7
Peab Bostad AB	556237-5161	Solna	3 572 810	3,4	1,6
Skanska Project Support AB	556032-3486	Solna	2 436 624	2,3	1,1
Peab Asfalt AB	556098-8122	Förlöv	1 563 990	1,5	0,7
Total omsättning 5 största			80 898 518	76,2	35,7
Total omsättning 10 största			96 747 723	91,1	42,7
Total omsättning, rikstäckande			106 144 121	100,0	46,8
Total omsättning byggtreprenörer (rikstäckande/regional/lokal)			226 638 561	113,5	100,0

Källa: MMP (årsredovisningar)

Byggtreprenörer, rikstäckande 2002

Företagsnamn	Org.nr	Postort	Nettoomsättning, kkr	Andel av total omsättning, rikstäckande, procent	Andel av total omsättning byggtreprenörer (rikstäckande/regional/lokal), procent
Skanska Sverige AB	556033-9086	Solna	20 024 354	26,7	13,7
NCC AB	556034-5174	Solna	16 177 000	21,5	11,1
Peab Sverige AB	556099-9202	Förlöv	14 026 157	18,7	9,6
Jm AB	556045-2103	Stockholm	7 118 000	9,5	4,9
Vägverket Produktion	202100-0639	Borlänge	5 735 000	7,6	3,9
Banverket Produktion	202100-4003	Borlänge	3 030 000	4,0	2,1
PNB Entreprenad AB	556105-0526	Malmö	1 879 226	2,5	1,3
Midroc Construction AB	556292-2368	Växjö	830 454	1,1	0,6
Arcona AB	556066-3196	Nacka Strand	828 349	1,1	0,6
Peab Asfalt AB	556098-8122	Förlöv	816 295	1,1	0,6
Total omsättning 5 största			63 080 511	84,0	43,2
Total omsättning 10 största			70 464 835	93,8	48,2
Total omsättning, rikstäckande			75 108 095	100,0	51,4
Total omsättning byggtreprenörer (rikstäckande/regional/lokal)			146 075 359	94,5	100,0

Källa: MMP (årsredovisningar)

Byggtreprenörer, regional/lokal 2007

Företagsnamn	Org.nr	Postort	Nettoomsättning, kkr	Andel av total omsättning, regional/lokal, procent	Andel av total omsättning byggtreprenörer (rikstäckande/regional/lokal), procent
Vattenfall Service Syd AB	556417-0859	Trollhättan	2 078 072	1,7	0,9
Fortum Service AB	556547-1884	Stockholm	1 160 923	1,0	0,5
Vattenfall Service Nord AB	556242-0959	Luleå	1 061 149	0,9	0,5
Wäst-Bbygg AB	556083-0829	Borås	942 952	0,8	0,4
Bygg Partner i Dalarna AB	556531-9984	Falun	915 155	0,8	0,4
Svenska Entreprenad i Mälardalen AB	556431-8458	Sundbyberg	760 873	0,6	0,3
Fastec Sverige AB	556481-9372	Skellefteå	741 165	0,6	0,3
AF Bygg Göteborg AB	556309-3433	Göteborg	733 469	0,6	0,3
Nybyggarna i Nerike AB	556582-1146	Örebro	631 112	0,5	0,3
HMB Construction AB	556483-0957	Falun	620 837	0,5	0,3
Total omsättning 5 största			6 158 251	5,1	2,7
Total omsättning 10 största			9 645 707	8,0	4,3
Total omsättning, regional/lokal			120 494 440	100,0	53,2
Total omsättning byggtreprenörer (rikstäckande/regional/lokal)			226 638 561	88,1	100,0

Källa: MMP (årsredovisningar)

Byggtreprenörer, regional/lokal 2002

Företagsnamn	Org.nr	Postort	Nettoomsättning, kkr	Andel av total omsättning, regional/lokal, procent	Andel av total omsättning byggtreprenörer (rikstäckande/regional/lokal), procent
Vattenfall Service Syd AB	556417-0859	Trollhättan	1 597 624	2,3	1,1
Fortum Service Öst AB	556534-7431	Stockholm	1 053 214	1,5	0,7
Fortum Service AB	556547-1884	Stockholm	997 459	1,4	0,7
Vattenfall Service Nord AB	556242-0959	Luleå	766 442	1,1	0,5
Peab Projektutveckling Mellersta AB	556114-2448	Örebro	552 308	0,8	0,4
Göteborgs Gatuaktiebolag	556315-4862	Göteborg	533 932	0,8	0,4
PNB Väst AB	556077-4050	Askim	470 478	0,7	0,3
SBS Entreprenad AB	556453-7669	Göteborg	465 695	0,7	0,3
Sandahls Grus & Asfalt AB	556421-6181	Skillingaryd	424 562	0,6	0,3
TK Projekt AB	556556-2740	Stockholm	409 688	0,6	0,3
Total omsättning 5 största			4 967 047	7,0	3,4
Total omsättning 10 största			7 271 402	10,2	5,0
Total omsättning, regional/lokal			70 967 264	100,0	48,6
Total omsättning byggtreprenörer (rikstäckande/regional/lokal)			146 075 359	105,8	100,0

Källa: MMP (årsredovisningar)

Byggtreprenörer, total (rikstäckande/regional/lokal) 2007

Företagsnamn	Org.nr	Postort	Nettoomsättning, kkr	Andel av total omsättning byggtreprenörer (rikstäckande/regional/lokal), procent
NCC AB	556034-5174	Solna	22 738 000	10,0
Skanska Sverige AB	556033-9086	Solna	21 324 622	9,4
Peab Sverige AB	556099-9202	Förlöv	20 215 896	8,9
Jm AB	556045-2103	Stockholm	9 397 000	4,1
Vägverket Produktion	202100-0639	Borlänge	7 223 000	3,2
Banverket Produktion	202100-4003	Borlänge	4 316 000	1,9
NCC Roads AB	556302-3307	Solna	3 959 781	1,7
Peab Bostad AB	556237-5161	Solna	3 572 810	1,6
Skanska Project Support AB	556032-3486	Solna	2 436 624	1,1
Vattenfall Service Syd AB	556417-0859	Trollhättan	2 078 072	0,9
Total omsättning 5 största			80 898 518	35,7
Total omsättning 10 största			97 261 805	42,9
Total omsättning byggtreprenörer (rikstäckande/regional/lokal)			226 638 561	100

Källa: MMP (årsredovisningar)

Byggtreprenörer, total (rikstäckande/regional/lokal) 2002

Företagsnamn	Org.nr	Postort	Nettoomsättning, kkr	Andel av total omsättning byggtreprenörer (rikstäckande/regional/lokal), procent
Skanska Sverige AB	556033-9086	Solna	20 024 354	13,7
NCC AB	556034-5174	Solna	16 177 000	11,1
Peab Sverige AB	556099-9202	Förlöv	14 026 157	9,6
Jm AB	556045-2103	Stockholm	7 118 000	4,9
Vägverket Produktion	202100-0639	Borlänge	5 735 000	3,9
Banverket Produktion	202100-4003	Borlänge	3 030 000	2,1
PNB Entreprenad AB	556105-0526	Malmö	1 879 226	1,3
Vattenfall Service Syd AB	556417-0859	Trollhättan	1 597 624	1,1
Fortum Service Öst AB	556534-7431	Stockholm	1 053 214	0,7
Fortum Service AB	556547-1884	Stockholm	997 459	0,7
Total omsättning 5 största			63 080 511	43,2
Total omsättning 10 största			71 638 034	49,0
Total omsättning byggtreprenörer (rikstäckande/regional/lokal)			146 075 359	100

Källa: MMP (årsredovisningar)

Byggvarutillverkare 2007

Företagsnamn	Org.nr	Postort	Nettoomsättning, kkr	Andel av total omsättning, procent	Andel av total tillförsel, procent
Setra Trävaror AB	556035-2196	Piteå	5 335 350	2,6	3,8
Södra Timber AB	556004-5998	Växjö	5 264 728	2,6	3,8
SCA Timber AB	556047-8512	Sundsvall	3 865 507	1,9	2,8
Ericsson Network Technologies AB	556000-0365	Hudiksvall	3 340 135	1,6	2,4
Tarkett AB	556003-9967	Ronneby	3 077 427	1,5	2,2
Gustaf Kähr, AB	556017-3600	Nybro	2 642 940	1,3	1,9
Stora Enso Timber AB	556027-4903	Falun	2 556 442	1,3	1,8
Nexans IKO Sweden AB	556021-8603	Grimsås	2 512 330	1,2	1,8
Kinnarps AB	556236-3639	Kinnarp	2 403 248	1,2	1,7
Swerock AB	556081-3031	Ängelholm	2 157 910	1,1	1,5
Total omsättning 5 största			20 883 147	10,2	15,0
Total omsättning 10 största			33 156 017	16,3	23,8
Total omsättning byggvarutillverkare			203 933 265	100	-

Källa: MMP (årsredovisningar)

Byggvarutillverkare 2002

Företagsnamn	Org.nr	Postort	Nettoomsättning, kkr	Andel av total omsättning, procent	Andel av total tillförsel, procent
ALSTOM Power Sweden AB	556011-4224	Finspång	4 520 100	3,9	4,9
Tarkett AB	556003-9967	Ronneby	2 647 322	2,3	2,9
Gustaf Kähr, AB	556017-3600	Nybro	1 739 684	1,5	1,9
Södra Timber AB	556004-5998	Växjö	1 678 166	1,4	1,8
Stora Enso Timber AB	556027-4903	Falun	1 612 015	1,4	1,7
Ericsson Network Technologies AB	556000-0365	Hudiksvall	1 527 933	1,3	1,7
SCA Timber AB	556047-8512	Sundsvall	1 506 012	1,3	1,6
AssiDomän Nord Trä AB	556046-8208	Piteå	1 274 158	1,1	1,4
Royal Star Wood Products AB	556034-8483	Uppsala	1 250 052	1,1	1,4
Nexans IKO Sweden AB	556021-8603	Grimsås	1 239 433	1,1	1,3
Total omsättning 5 största			12 197 287	10,4	13,2
Total omsättning 10 största			18 994 875	16,2	20,5
Total omsättning byggvarutillverkare			117 218 053	100	-

Källa: MMP (årsredovisningar)

Byggvarudistributör, grossist/detaljist 2007

Företagsnamn	Org.nr	Postort	Nettoomsättning, kkr	Andel av total omsättning, procent
Ahlsell Sverige AB	556012-9206	Stockholm	11 126 913	5,8
Beijer Byggmaterial AB	556012-5220	Sollentuna	6 594 220	3,4
Elektroskandia AB	556014-8412	Sollentuna	5 586 936	2,9
Dahl Sverige AB	556287-0229	Järfälla	4 378 824	2,3
Clas Ohlson AB	556035-8672	Insjön	3 424 700	1,8
Interpares, AB	556057-5168	Helsingborg	3 306 442	1,7
Onninen AB	556371-9474	Örebro	2 781 043	1,4
Ekman & Co AB	556020-4595	Göteborg	2 746 036	1,4
WEDA Skog AB	556550-1672	Karlstad	2 672 018	1,4
Vida Wood AB	556513-8558	Alvesta	2 619 635	1,4
Total omsättning 5 största			31 111 593	16,2
Total omsättning 10 största			45 236 767	23,6
Total omsättning byggvarudistributör, grossist/detaljist			192 060 147	100

Källa: MMP (årsredovisningar)

Byggvarudistributör, grossist/detaljist 2002

Företagsnamn	Org.nr	Postort	Nettoomsättning, kkr	Andel av total omsättning, procent
Ahlsell AB	556012-9206	Stockholm	7 196 445	5,6
Elektroskandia AB	556014-8412	Sollentuna	4 279 750	3,3
Beijer Byggmaterial AB	556012-5220	Bromma	3 304 962	2,6
Ekman & Co AB	556020-4595	Göteborg	3 015 780	2,3
Dahl Sverige AB	556287-0229	Järfälla	2 881 437	2,2
Siemens AB	556003-2921	Upplands Väsby	2 229 842	1,7
Bahco Group AB	556234-7848	Sandviken	1 960 636	1,5
Onninen AB	556371-9474	Örebro	1 844 087	1,4
Clas Ohlson AB	556035-8672	Insjön	1 768 648	1,4
WEDA Skog AB	556550-1672	Karlstad	1 591 665	1,2
Total omsättning 5 största			20 678 374	16,1
Total omsättning 10 största			30 073 252	23,4
Total omsättning byggvarudistributör, grossist/detaljist			128 554 990	100

Källa: MMP (årsredovisningar)

Underentreprenör, byggnadshantverk 2007

Företagsnamn	Org.nr	Postort	Nettoomsättning, kkr	Andel av total omsättning, procent
Kungsfiskaren Bygg och Fastighet AB	556471-2296	Solna	623 453	1,2
Frijo, AB	556046-8638	Huddinge	615 635	1,2
Interoc AB	556058-5837	Bromma	569 519	1,1
Sh bygg, sten och anläggning AB	556051-9232	Uppsala	492 633	0,9
Envac Scandinavia AB	556338-1176	Göteborg	315 777	0,6
ThyssenKrupp Xervon Sweden AB	556462-6611	Spånga	267 033	0,5
Mockfjärds Fönster AB	556519-5723	Mockfjärd	250 485	0,5
DAB Domiflex AB	556485-2159	Västra Frölunda	246 144	0,5
Stoby Måleri AB	556128-9744	Hässelholm	241 966	0,5
Fasadglas Bäcklin AB	556325-9547	Bromma	232 709	0,4
Total omsättning 5 största			2 617 017	5,0
Total omsättning 10 största			3 855 354	7,4
Total omsättning underentreprenör, byggnadshantverk			52 199 654	100

Källa: MMP (årsredovisningar)

Underentreprenör, byggnadshantverk 2002

Företagsnamn	Org.nr	Postort	Nettoomsättning, kkr	Andel av total omsättning, procent
Kungsfiskaren Bygg och Fastighet AB	556471-2296	Bromma	643 591	1,8
Sandå Projekt Måleri AB	556523-3698	Nacka	512 734	1,5
Frijo, AB	556046-8638	Huddinge	455 758	1,3
Stockholm Entreprenad AB	556569-4386	Stockholm	380 354	1,1
Crawford-Allhabo AB	556004-9057	Västra Frölunda	299 153	0,8
Lafarge Svenska Höganäs AB	556012-9800	Göteborg	284 595	0,8
Intreprenör AB	556241-2964	Solna	242 966	0,7
Libergs byggnadsställningar AB	556462-6611	Spånga	208 870	0,6
EUROWAND AB	556175-3178	Örebro	204 817	0,6
DAB Domiflex AB	556485-2159	Göteborg	174 944	0,5
Total omsättning 5 största			2 291 590	6,5
Total omsättning 10 största			3 407 782	9,7
Total omsättning underentreprenör, byggnadshantverk			35 214 806	100

Källa: MMP (årsredovisningar)

Underentreprenör, installatör 2007

Företagsnamn	Org.nr	Postort	Nettoomsättning, kkr	Andel av total omsättning, procent
Bravida Sverige AB	556197-4188	Stockholm	5 825 659	6,2
YIT Sverige AB	556052-8753	Solna	5 604 280	6,0
Siemens AB	556003-2921	Upplands Väsby	4 299 514	4,6
E.ON ES Sverige AB	556075-7287	Malmö	2 635 249	2,8
NVS Installation AB	556053-6194	Malmö	2 193 169	2,3
Midroc Electro AB	556436-3595	Sandviken	1 500 511	1,6
KONE AB	556234-4639	Kista	1 025 617	1,1
Skanska Installation AB	556224-0944	Växjö	709 264	0,8
Bravida Prenad AB	556454-1315	Malmö	681 529	0,7
Elajo Elteknik AB	556139-3884	Oskarshamn	586 830	0,6
Total omsättning 5 största			20 557 871	21,9
Total omsättning 10 största			25 061 622	26,7
Total omsättning underentreprenör, installatör			93 928 878	100

Källa: MMP (årsredovisningar)

Underentreprenör, installatör 2002

Företagsnamn	Org.nr	Postort	Nettoomsättning, kkr	Andel av total omsättning, procent
YIT Building Systems AB	556016-0631	Västerås	3 182 260	4,7
Bravida Mellersta AB	556197-4188	Norrköping	1 851 417	2,7
Bravida Väst AB	556200-3706	Västra Frölunda	1 748 164	2,6
NVS Installation AB	556053-6194	Malmö	1 716 022	2,5
YIT Calor AB	556052-8753	Solna	1 710 392	2,5
Siemens Building Technologies AB	556433-1519	Huddinge	1 467 286	2,2
ElektroSandberg AB	556075-7287	Malmö	1 115 196	1,7
Skanska Installation AB	556224-0944	Växjö	1 024 001	1,5
Securitas Larm AB	556076-0737	Stockholm	1 020 828	1,5
Bravida Nord AB	556196-7232	Sundsvall	883 236	1,3
Total omsättning 5 största			10 208 255	15,1
Total omsättning 10 största			15 718 802	23,3
Total omsättning underentreprenör, installatör			67 392 164	100

Källa: MMP (årsredovisningar)

3.2 De största byggtreprenörernas volymer och andelar inom respektive marknadssegment

De beräknade ny- och ombyggnadsinvesteringarna omfattar följande typer av byggnader och anläggningar:

Permanent bostäder

- Flerbostadshus, alla upplåtelseformer
- Småhus

Lokaler

- Kontor
- Detaljhandel
- Hotell/restauranger
- Andra lokaler för privata tjänster
- Skolor/utbildningslokaler
- Vård- och omsorgsbyggnader
- Lokaler för offentlig service och förvaltning
- Lokaler och byggnader inom samfärdsl, energiförsörjning m m.

Anläggningar

- Nät inom kommunikationer och energi-/va-försörjning
- Vägar och gator inklusive broar, tunnlar m m
- Järnvägar/spårvägar
- Hamnar, flygplatser och andra samfärdselanläggningar
- Idrotts- och rekreationsanläggningar
- Produktionsanläggningar inom energisektorn
- Vatten- och avloppsanläggningar

Investeringar per marknadssegment 2002 och 2007

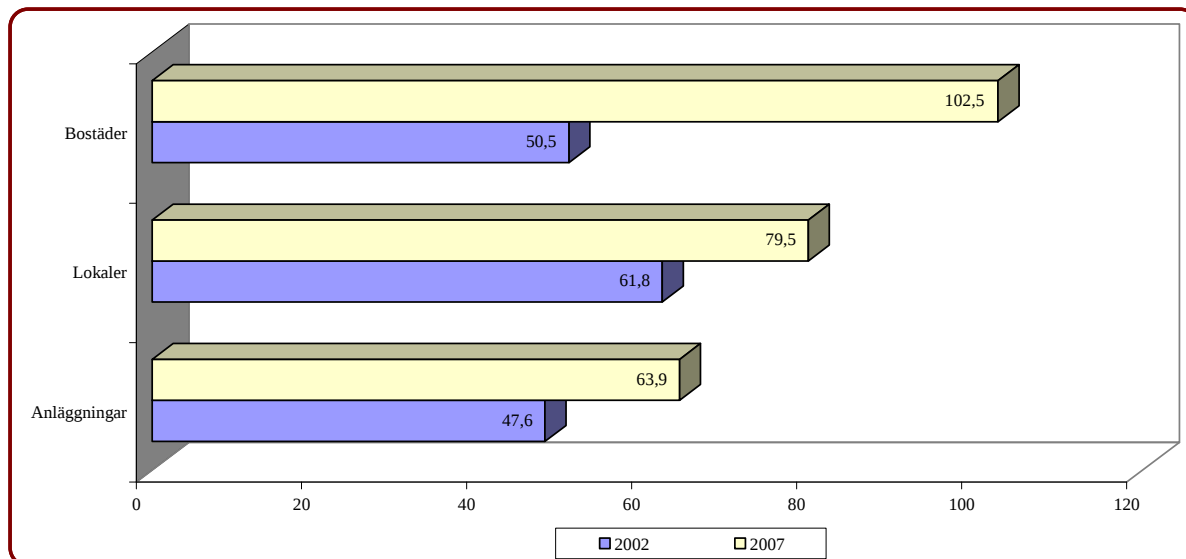
Löpande priser, ny- och ombyggnadsinvesteringar

	2002 Mdr kr	2002 Andel procent	2007 Mdr kr	2007 Andel procent
Bostäder	50,5	31,6	102,5	41,7
Lokaler	61,8	38,6	79,5	32,3
Anläggningar	47,6	29,8	63,9	26,0
Totalt	159,9	100,0	245,9	100,0

Källa: SCB/Sveriges Byggindustrier (feb. 2009)

INVESTERINGAR PER MARKNADSSEGMENT 2002 OCH 2007

MILJARDER KRONOR, LÖPANDE PRISER

Källa: Industrifakta AB, Byggefakta AB, SCB
 Lokaler och bostäder avser påbörjade projekt

Nedan redovisas de totalt fem största byggtreprenörernas omsättning och andelar inom respektive marknadssegment baserat på uppgifter från årsredovisningar för åren 2002 och 2007. Marknadssegmentens värde motsvarar i princip totala byggnadskostnader exklusive moms, tomtmark och eventuella kommunala anslutningsavgifter.

De fem största byggtreprenörerna i Sverige 2002 och 2007

Omsättning per marknadssegment samt total omsättning i Sverige, miljoner kronor

	2002				2007			
	Bostäder	Lokaler	Anläggningar	Totalt	Bostäder	Lokaler	Anläggningar	Totalt
Skanska	2 469	12 227	9 396	24 092	3 431	14 646	9 312	27 389
NCC	4 039	5 269	4 742	17 562	6 967	6 718	8 210	24 881
Peab	5 228	8 888	3 311	17 427	8 221	7 218	4 611	20 050
JM AB	5 828	424	0	8 872	9 228	727	0	12 731
Vägverket produktion	0	0	5 735	5 735	0	0	7 223	7 223

Källa: Årsredovisningar

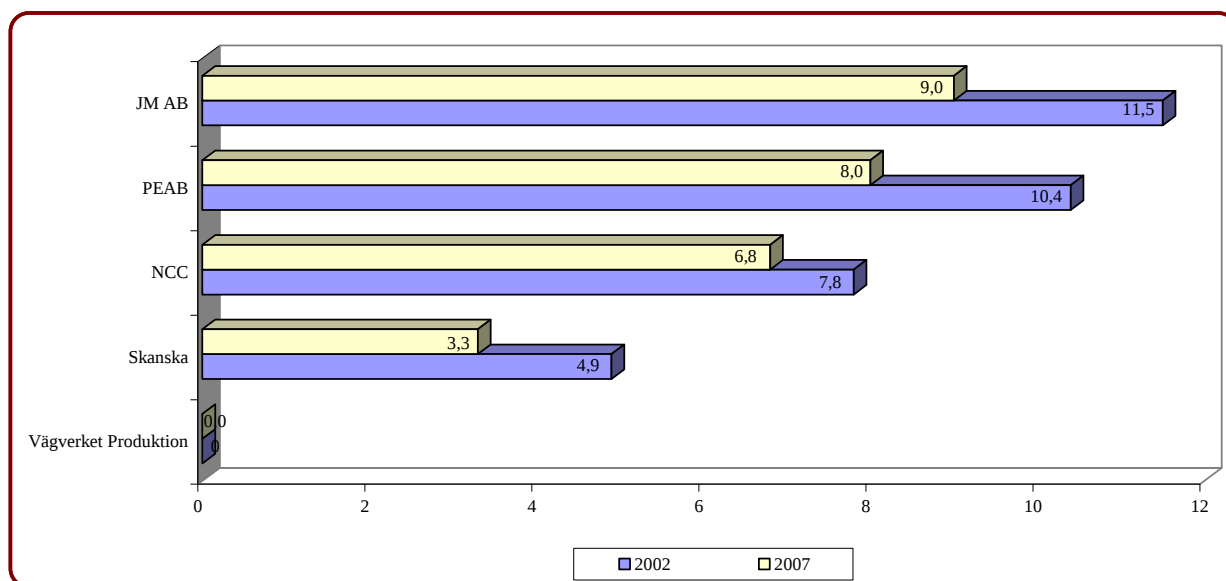
De fem största byggentreprenörernas andel av bostadsbyggande¹⁾ 2002 och 2007, procent

	2002	2007
JM AB	11,5	9,0
PEAB	10,4	8,0
NCC	7,8	6,8
Skanska	4,9	3,3
Vägverket Produktion	0	0
Totalt	34,6	27,1

Källa: Årsredovisningar, Industrifakta AB

¹⁾ Avser ny- och ombyggnad

ANDEL AV BOSTADSBYGGGANDE¹⁾ 2002 OCH 2007, PROCENT

Källa: Årsredovisningar, Industrifakta AB

¹⁾ Avser ny- och ombyggnad

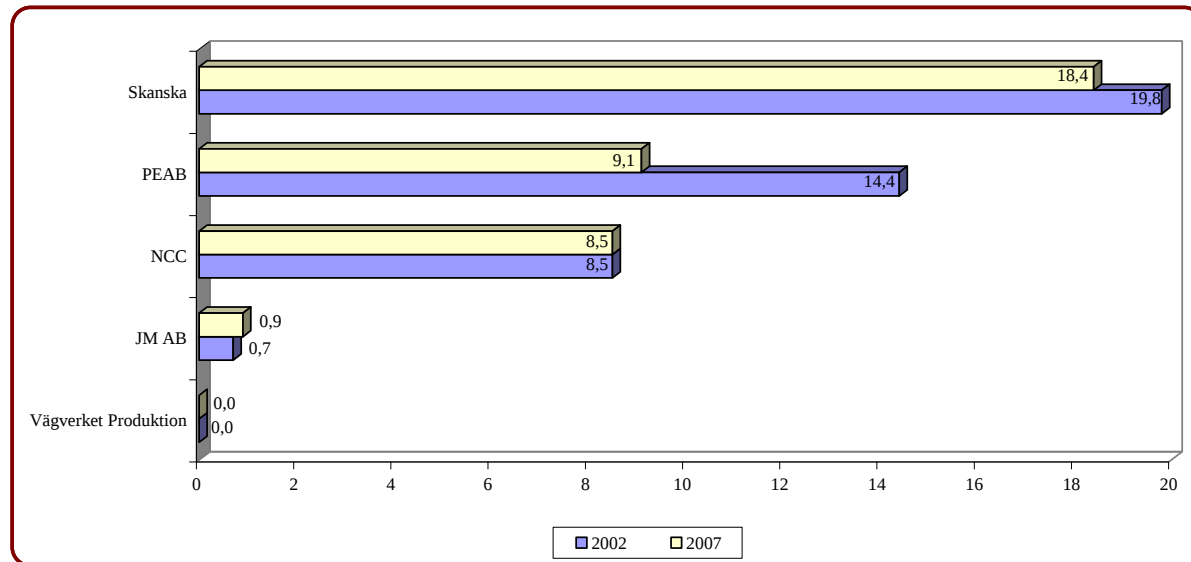
De fem största byggentreprenörernas andel av lokalbyggande¹⁾ 2002 och 2007, procent

	2002	2007
JM AB	0,7	0,9
PEAB	14,4	9,1
NCC	8,5	8,5
Skanska	19,8	18,4
Vägverket Produktion	0	0
Totalt	43,4	36,9

Källa: Årsredovisningar, Industriefakta AB

¹⁾ Avser ny- och ombyggnad

ANDEL AV LOKALBYGGGANDE¹⁾ 2002-2007, PROCENT

Källa: Årsredovisningar, Industriefakta AB

¹⁾ Avser ny- och ombyggnad

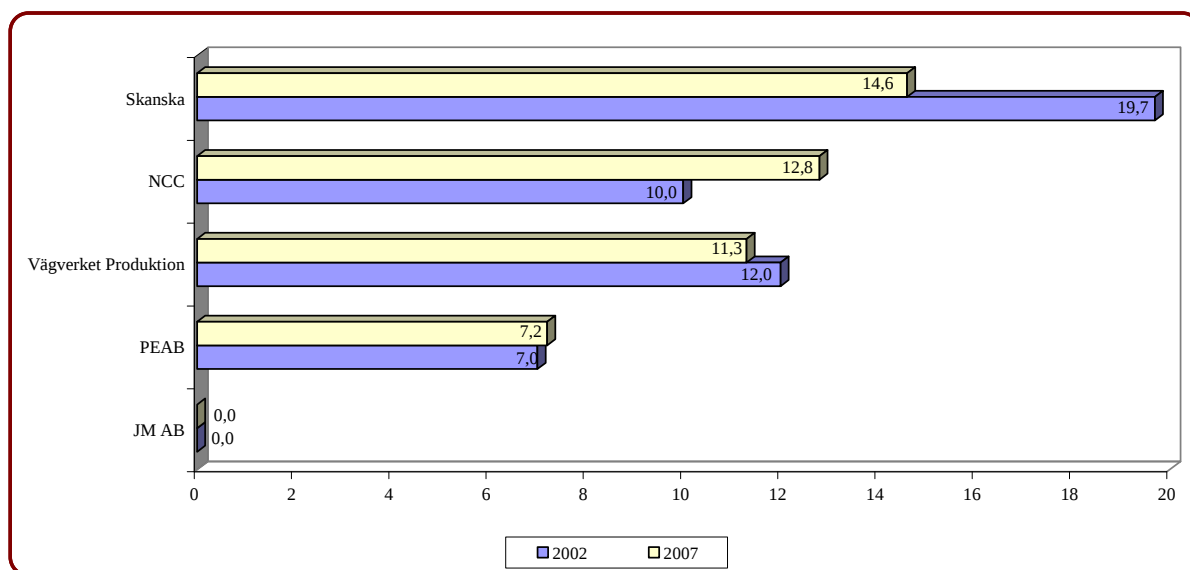
De fem största byggentreprenörernas andel av anläggningsbyggande 2002 och 2007, procent

	2002	2007
JM AB	0	0
PEAB	7	7,2
NCC	10	12,8
Skanska	19,7	14,6
Vägverket Produktion	12	11,3
Totalt	48,7	45,9

Källa: Årsredovisningar, Industrifakta AB

¹⁾ Avser ny- och ombyggnad

ANDEL AV ANLÄGGNINGSBYGGANDE¹⁾ 2002 OCH 2007, PROCENT

Källa: Årsredovisningar, Industrifakta AB

¹⁾ Avser ny- och ombyggnad

3.3 Kommentarer till övergripande utveckling i samband med marknadskoncentration 2002-2007

Byggentreprenörer, rikstäckande

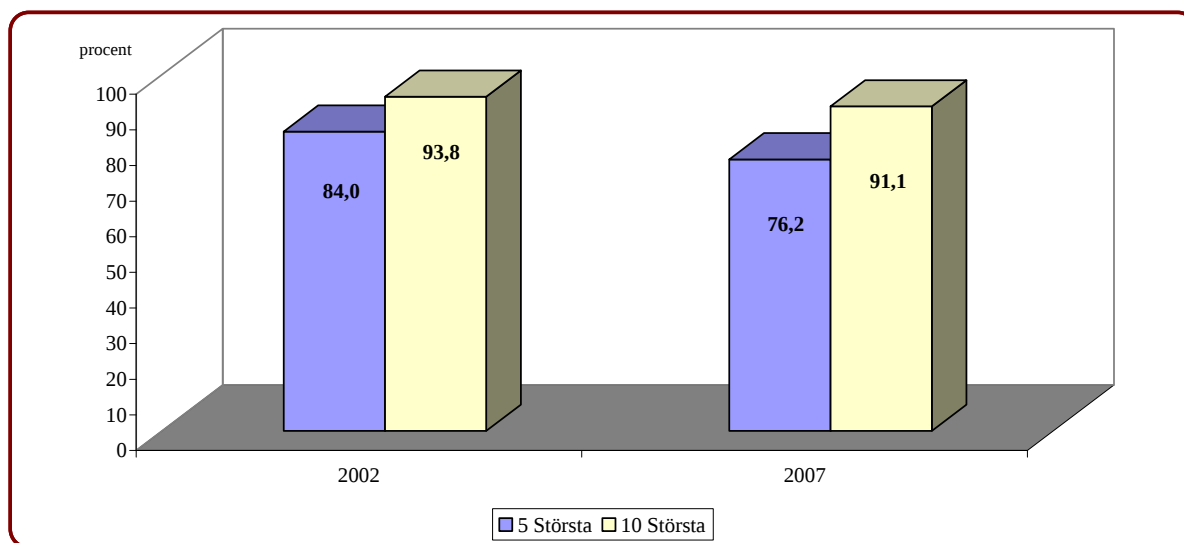
De rikstäckande byggentreprenörerna arbetar normalt med lokala eller regionala organisationer och har i praktiken begränsade möjligheter att flytta resurser till andra delar av landet. Detta innebär att företagen har kraftigt varierande andelar av sina olika geografiska marknader och det är inte ovanligt att mindre regionala företag har en stark ställning lokalt. Det kan därför vara missvisande att beräkna enskilda företags andelar av omsättningen inom kategorin rikstäckande byggnadsentreprenörer.

Under perioden 2002-2007 minskade både de fem och tio största företagen sin gemensamma andel av kategorins omsättning. De tio största företagen hade 2002 en andel på nästan 94 procent, som minskade till ca 91 procent under perioden och de fem största minskade sin andel ännu mer från 84 till drygt 76 procent. Även de totalt ca 25 rikstäckande företagens andel av byggnadsentreprenörernas totala omsättning minskade från drygt 51 till knappt 47 procent under perioden. För de tio största företagen var motsvarande minskning från drygt 48 till knappt 43 procent och för de fem största från drygt 43 till knappt 36 procent. Bland de tre största företagen var det främst Skanska Sverige som minskade sin andel av kategorins omsättning.

Några förklaringar till de stora företagens minskade andelar är troligen följande:

- Ökad närvaro av utländska byggnadsentreprenörer, som tillfört kapacitet i form av underentreprenader m m till svenska företag.
- Växande efterfrågan inom både ny- och ombyggnad inom nästan hela landet, som skapat möjligheter för lokala/regionala företag att ta marknadsandelar.
- Förskjutning mot renovering och underhåll inom stora delar av marknaden, som gynnat mindre aktörer.
- Strategiska val och resurstillgång hos de största företagen. Bristsituation inom vissa yrkes- och kompetensområden har begränsat tillväxtmöjligheterna.

DE 5 OCH 10 STÖRSTA FÖRETAGENS ANDELAR AV OMSÄTTNING HOS RIKSTÄCKANDE BYGGNADSENTREPRENÖRER 2002 OCH 2007, PROCENT

Källa: MMP (årsredovisningar)

Byggnadsentreprenör, regional/lokal

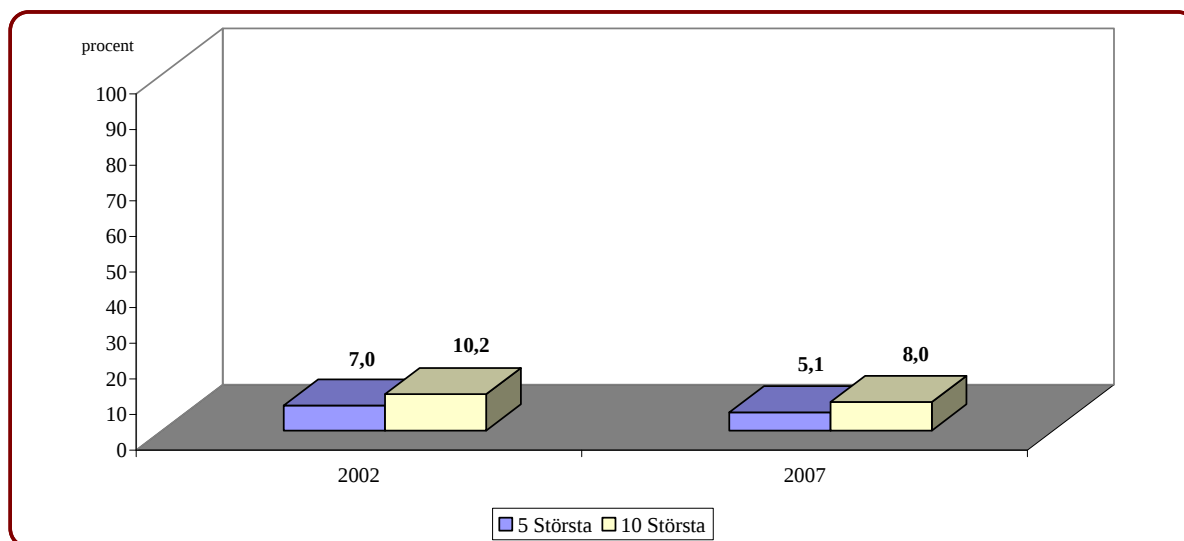
De tre största företagen i denna kategori har verksamhetskoder som byggnadsentreprenör, men är i praktiken tekniska serviceföretag inom energiförsörjning. Det största renodlade byggnadsföretaget inom kategorin blir 2007 därmed Wäst-Bygg AB med en omsättning på ca 950 mkr. Detta innebär att de renodlade byggföretagens andelar av kategorins omsättning är mindre än vad som framgår nedan.

Från 2002 till 2007 visar de regionala byggnadsentreprenörerna samma utveckling som de rikstäckande med krympande andelar för de största företagen. De fem största minskade sin gemensamma andel av kategorins omsättning från 7 till 5 procent och de tio största från drygt 10 till 8 procent under perioden. Detta innebar även att de största företagen minskade sina andelar av byggnadsentreprenörernas totala omsättning i landet.

Samtidigt med den här utvecklingen ökade de regionala företagen totalt sin omsättning med ca 70 procent från 2002 till 2007, jämfört med ca 40 procent för de rikstäckande. Detta visar tydligt att en större andel av marknadstillväxten har absorberats av regionala och lokala företag. Man kan också notera att de tio största regionala företagen endast ökade sin omsättning med drygt 30 procent under perioden.

Den viktigaste förklaringen till utvecklingen är med stor säkerhet att de befintliga regionala byggföretagen inte har kunnat öka sin kapacitet i takt med efterfrågetillväxten, utan att nya företag med svensk eller utländsk härkomst har absorberat en del av denna. Effekten har blivit att marknadskoncentrationen har minskat totalt sett inom kategorin, men utvecklingen varierar troligen avsevärt mellan olika orter och regioner. De utländska aktörerna har tillfört mer kapacitet i de södra och östra delarna av landet.

**DE 5 OCH 10 STÖRSTA FÖRETAGENS ANDELAR AV OMSÄTTNING HOS
REGIONALA/LOKALA BYGGNADENTREPRENÖRER 2002 OCH 2007, PROCENT**

Källa: MMP (årsredovisningar)

Byggvarutillverkare

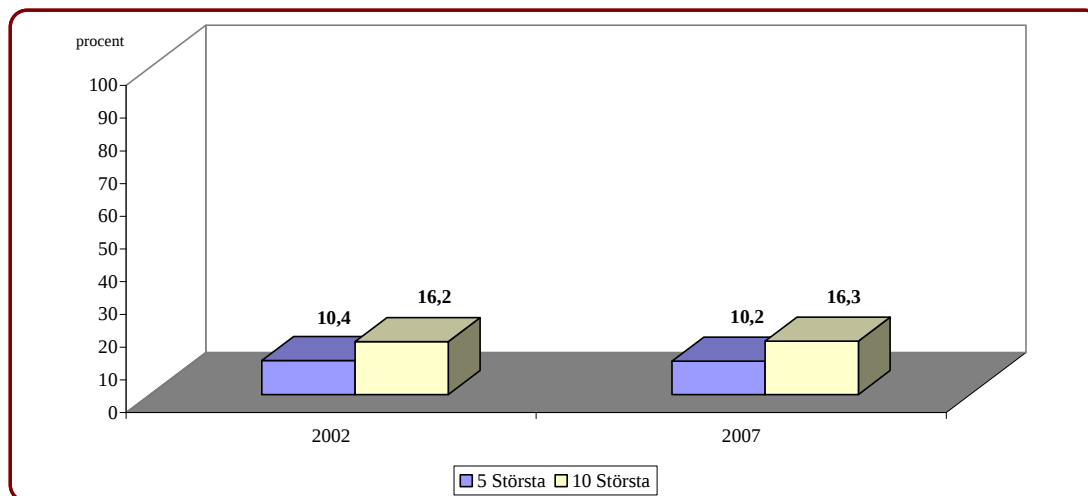
Byggvarutillverkarna uppvisar en annan utveckling än inom byggtreprenader. Vare sig de fem eller tio största företagen har förändrat sina andelar av kategorins totala omsättning från 2002 till 2007. Dessa ligger på nivån ca 10 respektive ca 16 procent båda åren, men det har skett en viss omfördelning bland de tio största företagen under perioden. Båda åren finns det dock ett starkt inslag av trävaruproducenter, som även levererar till andra användningsområden och därmed inte påverkas av byggmarknadens utveckling i riktigt lika hög grad som många andra produktområden.

Bland de enskilda byggvarutillverkarna har utvecklingen varierat när det gäller andel av marknaden. Flera trävaruproducenter har ökat sina andelar påtagligt under perioden, samtidigt som t ex de två stora golvtilverkarna båda har minskat sina marknadsandelar relaterat till total byggvaruproduktion.

Att de tio största företagens andel av sektorns totala omsättning är oförändrad mellan de båda åren förklaras troligen till stor del av att kategorin utgörs av ca 30 produktområden, vilket innebär begränsade tillväxtnöjligheter inom respektive område. Det är däremot troligt att det har skett förändringar av marknadskoncentrationen inom enskilda produktområden. De två stora golvtilverkarna, som nämns ovan, bör t ex ha minskat sina andelar även inom sina respektive produktområden.

Den totala omsättningsökningen hos kategorin byggvarutillverkare var drygt 70 procent under perioden. De fem och tio största företagen ökade med ungefär lika mycket.

**DE 5 OCH 10 STÖRSTA FÖRETAGENS ANDELAR AV OMSÄTTNING HOS
BYGGVARUTILLVERKARE 2002 OCH 2007, PROCENT**

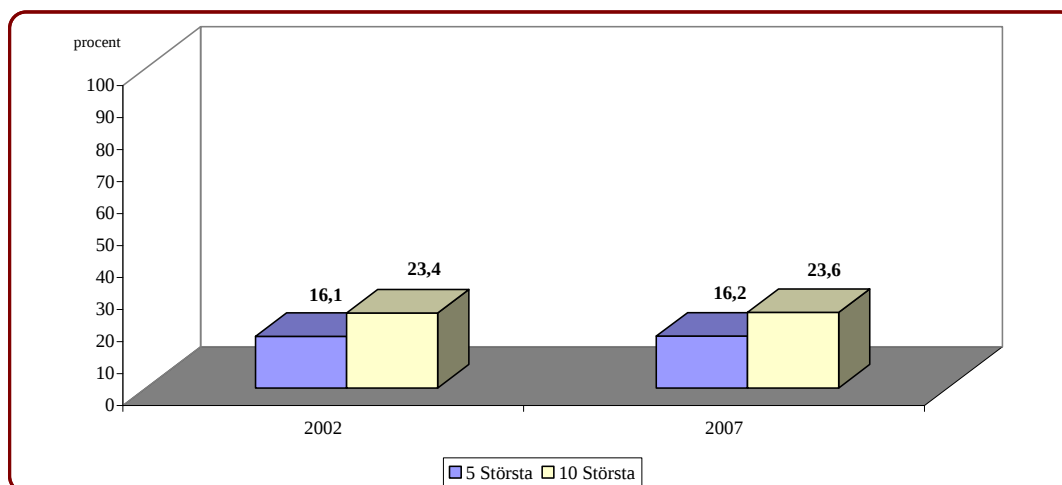
Källa: MMP (årsredovisningar)

Byggvarudistributörer, grossist/detaljist

Byggvarudistributörerna och byggvarutillverkarna liknar varandra genom att uppvisa oförändrade andelar av kategorins omsättning för både de fem och tio största företagen från 2002 till 2007. De fem största företagen hade en andel av omsättningen på ca 16 procent och de tio största en andel på ca 23 procent. Liksom bland byggvarutillverkarna kan man notera ett ökat inslag av trävaror mellan de båda åren.

De fem största distributörerna ökade sin omsättning under perioden med ca 50 procent och de tio största med lika mycket, vilket är samma ökning som för kategorin som helhet. Främst är det företag med grossist- eller kombinerad verksamhet, som ingår bland de tio största aktörerna. Ingen av de nya utlandsägda byggvaruhuskedjorna finns med på listorna. Det bör ändå noteras att de utlandsägda byggvaruhusen har absorberat en betydande andel av försäljningsökningen inom detaljistledet under den aktuella perioden.

**DE 5 OCH 10 STÖRSTA FÖRETAGENS ANDELAR AV OMSÄTTNING HOS
BYGGVARUDISTRIBUTÖRER, GROSSIST/DETALJIST 2002 OCH 2007, PROCENT**

Källa: MMP (årsredovisningar)

Underentreprenörer, byggnadshantverk

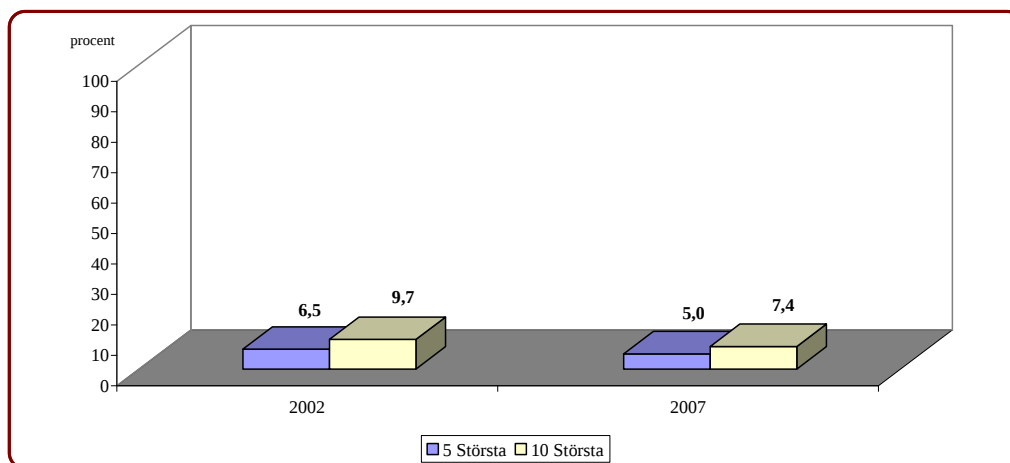
Kategorin byggnadshantverk har haft en liknande utveckling som byggtreprenörerna med krympande andelar för de största företagen från 2002 till 2007. De fem största företagen minskade sin samlade andel från 6,5 till 5 procent och de tio största från knappt 10 till ca 7,5 procent. Det är dock ett flertal av företagen som har bytts ut på listan under perioden.

Det är stora skillnader mellan de största företagen och kategorin totalt när det gäller omsättningsutveckling. Totalt var omsättningsökningen för byggnadshantverk nästan 50 procent, medan de fem största företagen uppvisade en ökning med 14 och de tio största med 13 procent. Marknadskoncentrationen verkar alltså ha minskat påtagligt.

Liksom inom byggnadsentreprenader finns det stora skillnader mellan enskilda orter och regioner när det gäller marknadskoncentration. Relativt små företag kan t ex vara kraftigt dominerande på de mindre orterna.

Att marknadskoncentrationen har minskat under perioden 2002-2007 förklaras troligen främst av att det har tillkommit många nya aktörer i takt med efterfrågetillväxten och att denna har haft ett starkt inslag av renovering och underhåll. Inte minst har mycket av förnyelsen inom miljonprogrammet hittills skett i form av fördjupade underhållsåtgärder, vilket har tillfört mer efterfrågan för byggnadshantverkare än för byggtreprenörer.

**DE 5 OCH 10 STÖRSTA FÖRETAGENS ANDELAR AV OMSÄTTNING HOS
UNDERENTREPRENÖRER, BYGGNADSHANTVERK 2002 OCH 2007, PROCENT**

Källa: MMP (årsredovisningar)

Underentreprenörer, installatörer

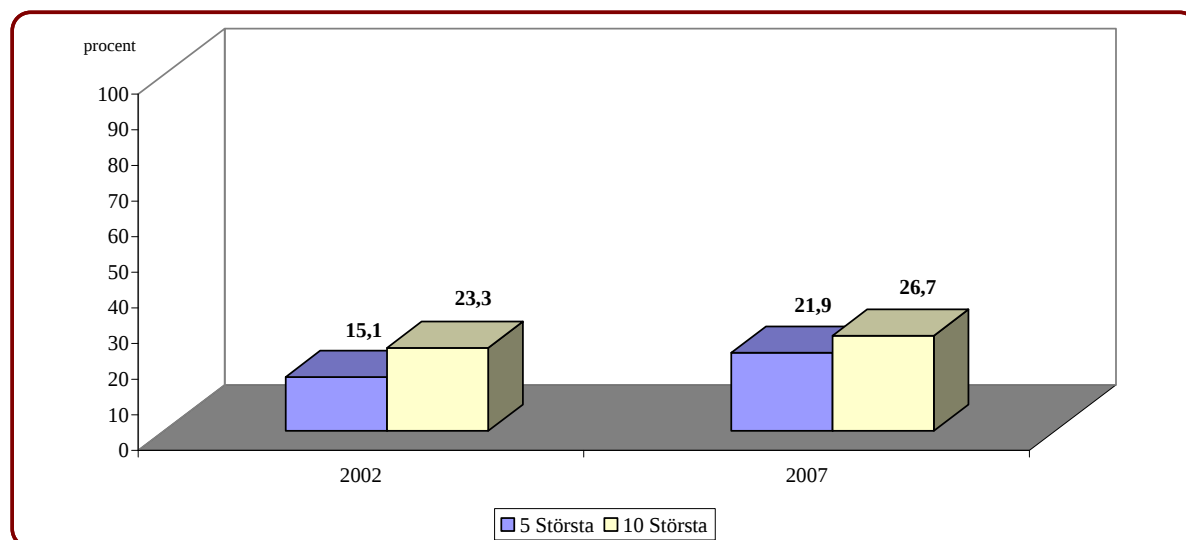
Installationsföretagen avviker kraftigt från byggnadshantverkarna när det gäller både total marknadskoncentration och utveckling under perioden 2002-2007. De fem största företagen ökade sin andel av kategorins omsättning från ca 15 till ca 22 procent under perioden och de tio största från drygt 23 till knappt 27 procent.

Totalt ökade kategorin installatörer sin omsättning med 40 procent under perioden, vilket är något mindre än byggnadshantverk och förklaras av att flera installationsbranscher har en betydande del av sin verksamhet inom industrisektorn. De fem största installationsföretagen ökade sin omsättning med 100 procent under perioden och för de tio största blev ökningen 60 procent. De största företagen har alltså vuxit mer än genomsnittet, vilket är en omvänd utveckling jämfört med inom byggnadshantverk.

Bakom den ökande marknadskoncentrationen inom installationer kan det finnas flera förklaringar. Under den aktuella perioden har det skett både omorganisationer med sammanslagning av flera juridiska enheter hos vissa av de största företagen och företagsförvärv för att bredda verksamheter geografiskt eller kompetensmässigt. Detta framgår delvis av namnförändringar i listan med de tio största företagen.

En annan förklaring till de stora företagens växande andelar kan vara att dessa har gynnats av tillväxten inom nybyggnad av bostäder och större byggprojekt inom både kommersiella och offentliga lokaler. De mindre företagen har sällan tillräcklig kapacitet för att kunna konkurrera om de större byggprojekten, utan har normalt ett starkare fokus på renovering, underhåll och servicearbeten i olika former.

DE 5 OCH 10 STÖRSTA FÖRETAGENS ANDELAR AV OMSÄTTNING HOS UNDERENTREPRENÖRER, INSTALLATÖRER 2002 OCH 2007, PROCENT

Källa: MMP (årsredovisningar)

3.4. Förekomst av vertikal integration hos byggtreprenörer och byggvarutillverkare

Bedömningen av förekomst av vertikal integration inom kategorierna byggtreprenörer och byggvarutillverkare har baserats på ägarstruktur hos de 30 största företagen inom respektive kategori och tar inte hänsyn till om det förekommer flera olika verksamheter hos samma juridiska person. Svenska företag som representerar vertikal integration inom internationella koncerner har inte inkluderats, om inte det svenska bolaget varit ägare till annat svenskt bolag med annan verksamhet. Detta innebär att det förekommer en osynlig vertikal integration, främst inom byggvaruindustrin, där ett flertal av de större företagen ingår i utländska koncerner.

Vertikal integration har definierats som ägande av bolag med verksamhet inom annat aktörsled än det egna. Holdingbolag och fastighetsbolag har exkluderats och det finns i vissa fall svårigheter att kategorisera huvudägare på grund av diffus kodning av verksamhet.

Omfattningen av vertikal integration har beskrivits i relation till moderbolagets verksamhetskategori, d v s den samlade omsättningen hos byggtreprenörer respektive byggvarutillverkare (aktiebolag).

De 30 största byggtreprenörerna representerade 2007 närmare hälften av hela kategorins omsättning och de 30 största byggvarutillverkarna svarade för i storleksordningen 30 procent av kategorins omsättning. I den senare ingår dock en mindre andel med tillverkning av produkter, som kan hänföras till andra användningsområden än byggande.

Eftersom integration av verksamheter bedöms vara mest omfattande hos de största företagen inom respektive kategori bör omfattningen hos de 30 största företagen ge en relativt god indikation på av förekomsten av vertikal integration totalt.

De 30 största byggtreprenörerna hade 2007 en vertikal integration, som motsvarade omkring 7 procent av deras samlade omsättning jämfört med ca 10 procent 2002. Detta bör innebära att den vertikala integrationen totalt motsvarade mindre än 5 procent av hela kategorins omsättning 2007 och 8 procent 2002.

Byggtreprenörernas vertikala integration omfattade 2007 ca 12 företag inom byggvarutillverkning, 2 inom byggnadshantverk, 3 inom installationer och 1 inom byggvarudistribution. 6 av de 30 företagen ägde företag med verksamhet i annat led än det egna. Fördelningen var likartad 2002, men med ett väsentligt större antal företag inom byggvarutillverkning och byggnadshantverk. Det förefaller tydligt att den vertikala integrationen totalt sett minskade påtagligt under perioden samt att byggvarudistribution är det område som minst berörs av denna företeelse.

BYGGENTREPRENÖRER (RIKSTÄCKANDE/REGIONAL/LOKAL) 2007

Företagsnamn	Omsättning, tkr	Förekomst av vertikal integration	Omsättning vertikal integration ¹⁾ , kkr	Antal företag som ägs av byggentreprenör eller ingår i koncern ¹⁾			
				Byggvarutillverkare	Byggvarudistributör, grossist/detaljist	Underentreprenör, byggnadshantverk	Underentreprenör, installatör
NCC AB	22 738 000	Ja	145 666	1			1
Skanska Sverige AB ²⁾	21 324 622	Ja	715 928	1			1
Peab Sverige AB ³⁾	20 215 896	Ja	4 172 368	7		2	1
Jm AB	9 397 000	Nej					
NCC Roads AB ⁴⁾	3 959 781	Ja	88 987	2			
Peab Bostad AB ³⁾	3 572 810	Nej					
Skanska Projekt Support AB	2 436 624	Nej					
Vattenfall Service Syd AB	2 078 072	Nej					
Peab Asfalt AB ³⁾	1 563 990	Nej					
JM Entreprenad AB	1 295 682	Nej					
Fortum Service AB	1 160 923	Nej					
Oden Anläggningsentreprenad AB	1 113 971	Nej					
Vattenfall Service Nord AB	1 061 149	Nej					
Wäst-Bygg AB	942 952	Nej					
Bygg Partner i Dalarna AB	915 155	Nej					
Svenska Entreprenad i Mälardalen AB	760 873	Nej					
Fastec Sverige AB	741 165	Nej					
AF Bygg Göteborg AB	733 469	Nej					
Strukton Rail AB	688 877	Nej					
Mjölback's Entreprenad AB	667 022	Nej					
Lantmännen Bygglant AB	653 996	Ja	2 306 862		1		
Nybyggarna i Nerike AB ³⁾	631 112	Nej					
HMB Construction AB	620 837	Nej					
Fortum Service Öst AB	617 087	Nej					
Värmdö Byggentreprenader AB	610 690	Nej					
Näiden Bygg AB	580 669	Nej					
Mark, Väg och Bygg, MVB AB	575 584	Nej					
John Svensson Byggnadsfirma AB	570 486	Nej					
Anjobygg AB	558 070	Nej					
Tuve Bygg AB	540 652	Ja	10 693	1			
Totalt 30 företag	103 327 216	-	7 440 504	-	-	-	-

1) Avser endast bedömd bygglaterad verksamhet.

2) Ägs av Skanska AB

3) Ägs av Peab AB

4) Ägs av NCC AB

BYGGENTREPRENÖRER (RIKSTÄCKANDE/REGIONAL/LOKAL) 2002

Företagsnamn	Omsättning, tkr	Förekomst av vertikal integration	Omsättning vertikal integration ¹⁾ , kkr	Antal företag som ägs av byggentreprenör eller ingår i koncern ¹⁾			
				Byggvarutillverkare	Byggvarudistributör, grossist/detaljist	Underentreprenör, byggnadshantverk	Underentreprenör, installatör
Skanska Sverige AB ²⁾	20 024 354	Ja	3 105 895	9			1
NCC AB	16 177 000	Ja	140 507	1		2	
Peab Sverige AB ³⁾	14 026 157	Ja	2 655 936	11		2	1
Jm AB	7 118 000	Ja	140 435			1	
PNB Entreprenad AB ⁴⁾	1 879 226	Ja	300 375	2			
Vattenfall Service Syd AB	1 597 624	Nej					
Fortum Service Öst AB	1 053 214	Nej					
Fortum Service AB	997 459	Nej					
Midroc Construction AB	830 454	Ja	370 526			3	2
Arcona AB	828 349	Nej					
Peab Asfalt AB ³⁾	816 295	Nej					
Vattenfall Service Nord AB	766 442	Nej					
Peab Projektutveckling Mellersta AB	552 308	Nej					
Göteborgs Gatuaktiebolag	533 932	Nej					
Bygglant AB	501 936	Ja	1 213 110		1		
PNB Väst AB ⁴⁾	470 478	Nej					
SBS Entreprenad AB	465 695	Nej					
Skanska Stålteknik AB	461 509	Nej					
ODEN Anläggning AB	459 876	Nej					
Sandahls Grus & Asfalt AB	424 562	Nej					
TK Projekt AB	409 688	Nej					
Bygg Partner i Dalarna AB	404 029	Nej					
Interoc Bygg AB	391 876	Nej					
Carillion Rail Sverige AB	391 450	Nej					
Veidekke Stockholm AB	370 204	Nej					
Svenska Entreprenad i Mälardalen AB	357 005	Nej					
Sh bygg, sten och anläggning AB	348 738	Nej					
Svensk Banproduktion AB	325 855	Nej					
Nybyggarna i Nerike AB	310 191	Nej					
Eltel Networks TE AB	293 343	Nej					
Totalt 30 företag	73 587 249	-	7 926 784	-	-	-	-

1) Avser endast bedömd bygglaterad verksamhet.

2) Ägs av Skanska AB

3) Ägs av Peab AB

4) Ägs av Percy Nilsson Byggands AB

Bland de 30 största byggvarutillverkarna måste den vertikala integrationen betraktas som mindre vanlig. 2007 motsvarade denna omkring 1 procent av de 30 största företagens samlade omsättning och 2002 var andelen omkring 4 procent. Tillverkarnas vertikala integration omfattade 2007 12 företag och 2002 16 företag, samtliga i distributionsledet.

BYGGVARUTILLVERKARE 2007

Företagsnamn	Omsättning, tkr	Förekomst av vertikal integration	Omsättning vertikal integration ¹⁾ , tkr	Antal företag som ägs av byggvarutillverkare eller ingår i koncern ¹⁾			
				Byggtreprenör, risktäckande/regional/lokal	Byggvarudistributör, grossist/detaljist	Underentreprenör, byggnadshantverk	Underentreprenör, installatör
Setra Trävaror AB	5 335 350	Nej					
Södra Timber AB	5 264 728	Nej					
SCA Timber AB	3 865 507	Nej					
Ericsson Network Technologies AB	3 340 135	Nej					
Tarkett AB	3 077 427	Nej					
Gustaf Kähr AB	2 642 940	Nej					
Stora Enso Timber AB	2 556 442	Nej					
Nexans IKO Sweden AB	2 512 330	Nej					
Kinnarps AB	2 403 248	Ja	242 605		10		
Swerock AB	2 157 910	Nej					
Strängbetong AB	2 083 666	Nej					
Dahretråd AB	1 854 688	Nej					
Cementa AB	1 716 950	Nej					
Ifö Sanitär AB	1 615 597	Nej					
Norra Skogsågarne Ek. För.	1 481 863	Nej					
Draka Kabel Sverige AB	1 380 633	Nej					
Alcro-Beckers AB	1 364 616	Nej					
Myresjöhus AB	1 303 333	Nej					
JELD-WEN Sverige AB	1 270 922	Nej					
REC ScanModule AB	1 247 488	Nej					
Fagerhults Belysning AB	1 239 282	Ja	109 434		1		
Akzo Nobel Decorative Coatings AB	1 236 982	Ja	254 530		1		
Älvsbyhus AB	1 204 290	Nej					
Pergo (Europe) AB	1 142 045	Nej					
Norrskog Wood Products AB	1 108 040	Nej					
Maxit AB	1 092 562	Nej					
Inwido Produktion AB	1 085 892	Nej					
Färdig Betong AB	1 078 554	Nej					
Pilkington Floatglas AB	1 076 099	Nej					
Assa AB	1 066 217	Nej					
Totalt 30 företag	59 805 736	-	606 569	-	-	-	-

1) Avser endast bedömd byggrelaterad verksamhet.

BYGGVARUTILLVERKARE 2002

Företagsnamn	Omsättning, tkr	Förekomst av vertikal integration	Omsättning vertikal integration ¹⁾ , tkr	Antal företag som ägs av byggvarutillverkare eller ingår i koncern ¹⁾			
				Byggtreprenör, risktäckande/regional/lokal	Byggvarudistributör, grossist/detaljist	Underentreprenör, byggnadshantverk	Underentreprenör, installatör
ALSTOM Power Sweden AB	4 520 100	Nej					
Tarkett AB	2 647 322	Nej					
Gustaf Kähr AB	1 739 684	Nej					
Södra Timber AB	1 678 166	Nej					
Stora Enso Timber AB	1 612 015	Nej					
Ericsson Network Technologies AB	1 527 933	Nej					
SCA Timber AB	1 506 012	Nej					
AssiDomän Nord Trä AB	1 274 158	Nej					
Royal Star Wood Products AB	1 250 052	Ja	916 101		1		
Nexans IKO Sweden AB	1 239 433	Nej					
Swerock AB	1 237 904	Nej					
Alcro-Beckers AB	1 210 935	Ja	113 668		11		
Cementa AB	1 209 853	Nej					
Norra Skogsågarne Ek. För.	1 171 829	Nej					
Pergo (Europe) AB	1 109 531	Nej					
Ifö Sanitär AB	1 069 093	Nej					
Strängbetong AB	1 045 159	Nej					
Skanska Prefab AB	958 082	Nej					
Fagerhults Belysning AB	930 007	Ja	221 393		2		
Pilkington Floatglas AB	907 937	Nej					
Akzo Nobel Decorative Coatings AB	895 491	Ja	235 171		2		
Swedoor AB	889 008	Nej					
Saint-Gobain Isover AB	839 135	Nej					
Älvsbyhus AB	817 821	Nej					
Paroc AB	775 900	Nej					
Optiroc AB	753 771	Nej					
Draka Kabel Sverige AB	717 752	Nej					
Elitfönster AB	702 893	Nej					
Gustavsberg AB	694 878	Nej					
Saint-Gobain Ecophon AB	687 491	Nej					
Totalt 30 företag	37 619 345	-	1 486 333	-	-	-	-

1) Avser endast bedömd byggrelaterad verksamhet.

Nedan redovisas en sammanfattande översikt med bedömd omfattning av vertikal integration 2002 och 2007 hos de 30 största företagen inom byggnadsentreprenader och byggvarutillverkning.

**BEDÖMD OMFATTNING AV VERTIKAL INTEGRATION HOS DE 30 STÖRSTA
BYGGNADSENTREPRENÖRERNA OCH BYGGVARUTILLVERKARNA 2002 OCH 2007**

Kategori	Värde av vertikal integration		Andel relaterad till omsättning	
	2002	2007	2002	2007
Byggnadsentreprenörer	7.927 Mkr	7.441 Mkr	11 %	7 %
Byggvarutillverkare	1.486 Mkr	607 Mkr	4%	1%

Sammantaget finns det tydliga tecken på att det skett en minskning av vertikal integration med både byggnadsentreprenörer och byggvarutillverkare som huvudmän under perioden 2002-2007. Detta bekräftas av nyckelpersoner inom branschen, som i flera fall gör bedömningen att det pågår en renodling av verksamheter, speciellt bland byggnadsentreprenörerna. Många av dessa har t ex avvecklat sina tidigare innehav av maskiner och annan byggplatsutrustning och övergått till att hyra dessa. Det finns även en rad exempel på att man har avvecklat egen tillverkning av komponenter och byggvaror. Det mest kända exemplet är troligen NCC:s beslut om nedläggning av sin relativt nya fabrik för prefabricering av byggelement i Hallstahammar

Samtidigt finns det tecken på att den horisontella integrationen i stället ökar, både hos vissa större byggentreprenörer och inom byggvaruindustrin. Bakom denna utveckling finns troligen både ambitioner att upprätthålla hög tillväxt, öka sin geografiska närvaro samt hos byggentreprenörer och installationsföretag att klara sin kompetensförsörjning, när åldersavgångarna börjar bli märkbara.

3.5 Utländska företags närvaro på den svenska byggmarknaden

Det finns stora svårigheter när man ska beräkna antalet utländska företag, som har varit verksamma inom svensk byggsektor under perioden 2002-2007. En lämplig definition av dessa bör vara byggentreprenörer, hantverks- och installationsföretag med sin permanenta adress utanför Sverige. I denna grupp kan det ingå både enmansföretag med eller utan F-skattsedel och större bolag med anställda.

En viss registrering av dessa företag finns i samband med de data som sammanställs för enskilda byggprojekt av företag som Byggfakta AB och Sverige Bygger AB. Normalt registreras dock endast företag med egen entreprenad, vilket innebär att inköpt kapacitetsförstärkning från utländska företag av svensk entreprenör inte framgår av dessa data. Normalt registreras heller inte enmansföretag. Genomförda inventeringar i denna typ av databaser visar också att ett utländskt företag kan förekomma på flera byggprojekt under samma år och att utländska ägare av svenska företag ibland finns registrerade som entreprenörer.

En sammanvägning av tillgängliga data från olika inventeringar och intervjubaserade beräkningar visar följande resultat för åren 2002 och 2007:

Typ av företag	Bedömt antal	
	2002	2007
Entreprenör med anställda	150-200	300-400
Enmansföretag	<200	Ca 800
TOTALT	<400	1.100-1.200

Kommentarer, företag med anställda

I denna grupp ingår bl a större byggentreprenörer, som medverkar vid stora infrastrukturprojekt. Denna kategori började bli vanlig i samband med byggandet av Öresundsbron och har ökat sin närvaro på den svenska marknaden påtagligt under perioden 2002-2007. Förklaringen är troligen både ökade kapacitetsbehov när både husbyggande och större anläggningsprojekt har ökat samt att upphandling av stora byggprojekt numera i större omfattning sker internationellt enligt EU:s regelverk.

En annan kategori utländska företag som har ökat sin närvaro under den aktuella perioden är mindre och medelstora byggnads-, hantverks- och installationsföretag från vissa av de nya EU-medlemmarna, som tillkom 2004. Dessa har kunnat erbjuda konkurrenskraftiga priser och samtidigt kunnat tillföra den kapacitet som behövts för att klara en växande efterfrågan. Den vanligaste formen för dessa företag har varit underentreprenader och en del av företagen har arbetat för eller ägts av svenska byggföretag i andra länder som t ex Polen.

En tredje kategori utländska företag med anställda är specialister inom olika teknikområden, som oftast kommer från västra Europa och troligen inte har ökat sin närvaro i samma omfattning som de båda grupperna ovan. Denna kategori har arbetat på den svenska marknaden sedan länge inom områden, där det saknats tillräcklig kompetens eller kapacitet inom landet.

Kommentarer, enmansföretag

En stor andel av det ökade antalet enmansföretag under den aktuella perioden kan hänföras till utökning av EU mot östra delarna av Europa 2004. Dessa företag hindrades att arbeta i flertalet EU-länder på grund av restriktioner, som inte fanns på den svenska byggmarknaden. Stark tillväxt och jämförelsevis hög prisnivå gjorde Sverige till en attraktiv marknad och detta gällde både den professionella sektorn och konsumentmarknaden. Särskilt stor ökning av utländska enmansföretag har noterats i södra och östra delarna av landet med en koncentration till Storstockholmsregionen.

Det finns en osäkerhet om i vilken omfattning enmansföretagen ska definieras som juridiska personer och det förekommer en betydande andel svarta tjänster inom denna kategori, framför allt vid arbeten inom konsumentmarknaden.

BILAGOR

Byggvaruimport och byggvaruexport inom 29 branscher 2002-2007

SNI-kod Huvudbransch	Bransch	Varuimport från avsändningsland, Mkr						Förändring varuimport 2002- 2007, procent	Varuexport till bestämmelseland, Mkr						Förändring varuexport 2002- 2007, procent
		2002	2003	2004	2005	2006	2007		2002	2003	2004	2005	2006	2007	
20.101	Sågverk	1 739	2 029	1 994	2 260	2 510	2 804	61,2	13 912	13 890	13 229	14 143	16 407	17 457	25,5
20.302	Industri för byggnads- och inredningsinneskär	855	886	1 072	1 305	1 551	1 887	120,7	3 843	3 904	3 675	4 120	4 460	4 493	16,9
24.300	Färgindustri	2 586	2 607	3 045	3 233	3 351	3 575	38,2	4 387	4 485	4 753	5 286	6 203	6 871	56,6
31.300	Industri för elektrisk tråd och kabel	3 053	2 800	3 045	3 566	4 539	5 332	74,6	4 490	4 482	5 008	5 393	8 317	9 050	101,6
20.102	Hytyerier	301	305	333	357	410	658	118,6	7 433	7 185	7 595	7 995	9 265	9 868	32,8
20.301	Industri för monteringsfärdiga trähus	60	93	61	90	171	280	366,7	1 238	1 213	1 201	1 253	1 428	1 475	19,1
26.611+26.619+ 26.620	Industri för byggnadsbetongvaror samt byggvaror av gips	369	412	554	726	947	1 129	206,0	664	528	544	744	1 511	1 312	97,6
26.630	Industri för fabriksblandat betong	12	19	24	27	12	11	-8,3	6	6	7	8	7	8	33,3
31.501	Belysningsarmaturindustri	2 349	2 393	2 576	2 945	3 265	3 531	50,3	1 858	1 787	1 983	2 200	2 432	2 592	39,5
26.110+26.120	Planglasverk samt industri för bearbetat planglas	1 457	1 773	1 888	2 113	2 238	2 810	69,6	1 232	1 175	1 184	1 341	1 427	1 618	31,3
14.210+14.220	Sand-, grus-, berg- och lertäkter	1 053	997	912	1 053	1 227	1 288	22,3	252	246	255	298	319	338	34,1
28.630	Industri för lås och gångjärn	2 680	2 810	2 942	3 106	3 493	3 981	48,5	1 739	1 699	1 802	1 836	2 067	2 239	28,8
24.620	Industri för lim och gelatin	569	582	632	663	727	776	36,4	1 386	1 417	1 469	1 536	1 457	1 423	2,7
28.120	Industri för byggnadselement av metall	265	294	300	315	354	408	54,0	497	474	465	516	540	660	32,8
26.300+26.400+ 26.510+26.520+ 26.530	Ind för keramiska golv- och vägglattor, murtegel, takpannor mm samt cement och gips	896	972	1 063	1 221	1 421	1 485	65,7	531	444	371	523	538	469	-11,7
20.202	Spånskiveindustri	709	822	1 019	1 151	1 320	1 437	102,7	1 051	933	250	242	272	295	-71,9
25.230	Byggplastvaruindustri	882	951	897	1 001	1 045	1 195	35,5	2 082	2 257	2 786	2 963	3 283	3 569	71,4
26.220+26.230	Industri för keramiska sanitetsartiklar samt keramiska isolatorer o d	342	371	325	424	444	516	50,9	700	700	761	765	847	903	29,0
26.640+26.650+ 26.660	Murbruksindustri, industri för fiberceMENTvaror samt annan betong-, cement- och gipsvara	119	127	143	180	205	254	113,4	17	15	22	27	20	18	5,9
20.103	Träimpregneringsverk	30	43	36	47	32	49	63,3	143	128	122	144	94	127	-11,2
26.701	Industri för byggnadsstenvaror	144	117	111	134	186	187	29,9	26	30	39	26	25	22	-15,4
28.751	Industri för diskbänkar, sanitetsgods av metall för byggändamål	237	268	265	302	323	431	81,9	283	274	271	281	293	296	4,6
20.203	Träfiberskiveindustri	416	522	687	684	801	1 015	144,0	238	391	1 005	1 107	1 125	1 182	396,6
28.220	Industri för radiatorer och pannor för centraluppvärmning	299	246	311	322	507	441	47,5	334	336	375	355	411	395	18,3
21.240	Tapetindustri	88	87	93	86	109	140	59,1	45	44	54	57	55	70	55,6
14.110	Byggnadsstensbrutt	44	55	47	56	64	86	95,5	199	205	207	174	178	196	-1,5
28.300	Industri för ånggeneratorer	116	191	186	317	443	395	240,5	255	231	237	310	313	482	89,0
26.140	Glasfiberindustri	796	854	881	899	961	1 130	42,0	572	659	687	820	864	1 017	77,8
26.821	Sten- och mineralullsindustri	291	307	330	362	383	481	65,3	207	196	200	241	265	307	48,3
Totalt	Samtliga branscher	22 957	23 933	25 772	28 945	33 039	37 712	64,3	49 620	49 334	50 557	54 704	64 423	68 752	38,6

Källa: SCB

Byggentreprenörer, rikstäckande

SNI 2002	Förklaring	SNI 2007	Förklaring
45110	Markarbetsentreprenörer	41200	Byggentreprenör
45120	Markundersökningsentreprenörer	42110	Väganläggningsentreprenör
45211	Byggentreprenörer, hus	42120	Järnvägsanläggningsentreprenör
45212	Byggentreprenörer, ej hus	42130	Tunnel- och broanläggare
45230	Väg- och markanläggningsentreprenörer	42210	VVS anläggningsentreprenör
45240	Vattenbyggnadsentreprenörer	42220	El- och telekommunikationsentreprenör
		42910	Vattenbyggnadsentreprenör
		42990	Anläggningsarbete, övrigt
		43110	Rivningsarbete, hus och byggnader
		43120	Markarbetsentreprenör
		43130	Markundersökningsentreprenörer

Källa: SCB

Byggentreprenörer, regional/lokal

SNI 2002	Förklaring	SNI 2007	Förklaring
45110	Markarbetsentreprenörer	41200	Byggentreprenör
45120	Markundersökningsentreprenörer	42110	Väganläggningsentreprenör
45211	Byggentreprenörer, hus	42120	Järnvägsanläggningsentreprenör
45212	Byggentreprenörer, ej hus	42130	Tunnel- och broanläggare
45230	Väg- och markanläggningsentreprenörer	42210	VVS anläggningsentreprenör
45240	Vattenbyggnadsentreprenörer	42220	El- och telekommunikationsentreprenör
		42910	Vattenbyggnadsentreprenör
		42990	Anläggningsarbete, övrigt
		43110	Rivningsarbete, hus och byggnader
		43120	Markarbetsentreprenör
		43130	Markundersökningsentreprenörer

Källa: SCB

Byggvarutillverkare

SNI 2002	Förklaring	SNI 2007	Förklaring
20101	Sågverk	16101+16291	Sågverk, Trävaruindustri, förädlade bränsle
20302	Industri för byggnads- och inredningssnickerier	16220+16232+16233+16239+31011+31012+31022+31090	Parkettgolvsindustri, Dörrtillverkning av trä, Fönstertillverkning av trä, Butik- och kontorsinredningssnickeri, Kontors- och butiksmöbelindustri, Byggnads- och inredningssnickeri, Köksinredningsindustri, Möbelindustri annan
24300	Färgindustri	20300	Färgindustri
31300	Industri för elektrisk tråd och kabel	26110+27310+27320+27330+27900	Elektronisk komponentindustri, Optisk fiberkabeltillverkning, Elektrisk tråd och kabelindustri, Kabeltillbehörsindustri, Elektroindustri övrig
20102	Hyvlerier	16102	Hyvlerier
20301	Industri för monteringsfärdiga trähus	16231	Trähusindustri, monteringsfärdiga
26611+26619	Industri för tillverkning av lättbetongvaror, Industri för tillverkning av betongvaror för byggändamål, utom lättbetongvaror	23610	Byggnadsbetongindustri
26620	Industri för tillverkning av gipsvaror för byggändamål	23620	Gipsindustri, byggvaror
31501	Belysningsarmaturindustri	27400	Belysningsarmaturindustri
26110+26120	Planglasverk samt industri för bearbetat planglas	23110+23120	Planglasindustri, Planglas bearbetningsindustri
14210+14220	Sand-, grus-, berg- och lertäkter	08120+09900	Sand- och grustag, Stödtjänster till annan utvinning
28630	Industri för lås och gångjärn	25720+33110	Låsindustri, Metallreparationsindustri
24620	Industri för lim och gelatin	20520	Limindustri
28120	Industri för byggnadselement av metall	25120	Metallindustri dörrar, fönster
26300+26400+26510+26520+26530	Ind för keramiska golv- och väggplattor, murtegel, takpannor mm samt cement och gips	23310+23320+23510+23520	Keramisk industri golv- och väggplattor, Tegelandustri, Cementindustri, Kalk- och gipsindustri
20202+20203	Spånskiveindustri, Träfiberskiveindustri	16210	Fanér- och träskiveindustri
25230	Byggplastvaruindustri	22230	Byggplastvaruindustri
26220+26230	Industri för keramiska sanitetsartiklar samt keramiska isolatorer o d	23420+23430	Keramisk industri sanitetsartiklar, Keramisk industri isolator
26630	Industri för fabriksblandad betong	23630	Betongindustri
26640	Industri för tillverkning av murbruk	23640	Murbruksindustri
26650	Industri för tillverkning av fibercementvaror	23650	Fibercementvaruindustri
26660	Industri för tillverkning av andra varor av betong, cement och gips	23690	Betong-, cement-, gipsvaruindustri, övrig
20103	Träimpregneringsverk	16103	Träimpregneringsverk
26701	Industri för byggnadsstenvaror	23701	Byggnadsstenvaruindustri
28751	Industri för diskbänkar, sanitetsgods av metall för byggändamål	25991	Metallvaruindustri, byggvaror
28220	Industri för radiatorer och pannor för centraluppvärmning	25210	Centraluppvärmningsindustri
21240	Tapetindustri	17240	Tapetindustri
14110	Byggnadsstensbrott	08110	Kalkstens-, gips- och dolomitbrott
28300	Industri för ånggeneratorer	25300	Ånggeneratorindustri
26140	Glasfiberindustri	23140	Glasfiberindustri
26821	Sten- och mineralullsindustri	23991	Sten- och mineralullsindustri

Källa: SCB

Byggsvarudistributör, grossist/detaljist

SNI 2002	Förklaring	SNI 2007	Förklaring
51530+51542	Byggsvaror och byggmaterial	46731+46732 +46742	Partihandel Byggsvaror och byggmaterial, Sanitetsgods, Rör och VVS-varor
51434	El- och belysningsartiklar	46434	Partihandel med elartiklar
51541	Järnhandelsvaror	46741	Partihandel Järnhandelsvaror
52461	Järn-, bygg- och VVS-varuhandel	47521+47522	Byggsvaruhandel, Järn- och VVS-varuhandel
52462	Färghandel	47523	Färghandel
52495	Tapethandel	47531	Tapethandel

Källa: SCB

Underentreprenör, byggnadshantverk

SNI 2002	Förklaring	SNI 2007	Förklaring
45221	Byggnadsplåtslagerier	43911	Byggnadsplåtslageri
45229	Takarbetsentreprenörer, ej plåt	43912	Takarbetsentreprenör, ej plåt
45250	Bygg- och anläggningsentreprenör, annan (murning, stenläggning, grundarbeten, byggnadssmide på arbetsplats, anläggning av parker mm)	43999	Bygg- och anläggningsentreprenör (betonghålltagning, plattsättning, byggnadsställningar, trädgårdsanläggare mm)
45410	Stuckatörs- och fasadfirmer	43310	Puts-, fasad- och stuckatörsfirma
45420	Byggnadssnickerier	43320	Byggnadssnickeri
45430	Golv- och väggbeläggningsfirmer	43330	Golv- och väggbeläggningsfirma
45441	Målerier	43341	Måleri
45442	Glasmästerier	43342	Glasmästeri
45450	Byggnadshantverk, övrigt	43390	Byggstädning

Källa: SCB

Underentreprenör, installatör

SNI 2002	Förklaring	SNI 2007	Förklaring
45310	Einstallationsfirmer	43210	Einstallationsfirma
45320+45340	Isoleringsentreprenörer, Bygginstallationsfirmer, andra (signalsystem till vägar, järnvägar, flygfält, hamnar mm)	43290	Bygginstallationsfirma, annan (hissar och rulltrappor, materialhantering, isolering mm)
45331	Rörfirmer	43221	Rörfirma
45332	Ventilationsfirmer	43222	Ventilationsfirma
45333	Kyl- och frysinstallationsfirmer	43223	Kyl- och frysinstallationsfirma
45339	VVS-firmer, övriga	43229	VVS-firma, övrigt

Källa: SCB